

JESUKRISTU JUANTA KAY ALLPAPI SILUPIPAS ÑA PASANAN KANANMANTA RIKUCHISHKANTA KWINTAK KILLKA

Juan killkan Jesukristu payta
riksichishkanta

1 ¹Ñuka Juan kayta killkahuni Jesukristu ñukata riksichiwashkanta imashnami kay allpapi silupipas ña pasanani tiyan. Manara nima pi yachashpanra Yaya Dioska Jesukristuta riksichirka imashnami kay allpapi silupipas tukunka, payna ñukanchi runankunata riksichinanpa. Chaymanta Jesukristuna paypa *angelta kacharka Yaya Dios payta riksichishkanta ñuka paypa kamachishkan runantana riksichiwananpa, ñukana tukuy Jesukristupa kamachishkan runakunata riksichinaynipa.

²Ñukaka Yaya Diospa rimashkantami rimani. Chaymanta Jesukristu chay Yaya Diospa rimashkanka shutipami nishkanta rimani. Chaymantapas rimani rikuhushkayni-llapi muskuypishina rikushkaynita.

³Kushillami kankakuna maykan runakunami kay Yaya Diospa riksichiwashkanta leynahun, chaymantapas maykankunami uyashpankuna kay killkarishkata kasunahun. Yachanchi tukuy kay Yaya Diospa riksichiwashkanka ña paktarinan kananta.

Juan kanchis llaktakunapi kawsak
Jesukristuta kirik runakunarayku
killkan

⁴Ñuka kankunarayku killkani kay Asiapi kanchis llaktakunapi Jesukristuta kirik runakunarayku. Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa. Paymi ñawpamanta pacha tiyarka, kunankama kawsan, chaymantapas shamunan tiyan. Chaymantapas Yaya Diospa puntanpi kahuk Espiritun, maykanmi tukuy alikunapi yanapahun, kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa. ⁵Chasnallata Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa. Paymi shutipa kashkata riman. Tukuy wañushka runakunamanta paymi puntiru kawsarirka manana kuti wañunanpa. Payka tukuy kay allpapi apukunamanta atun kamachikmi. Payka ñukanchita yuyan. Ñukanchiranti wañushpan yawarmin shuturishkanrayku uchanchikunata pichashka. ⁶Paymi ñukanchita akllashka paywa pakta kamachinanchipa. Chaymantapas ñukanchita akllashka runakunata Yaya Diosta riksichinanchipa, tukuy paykunarayku mañakkuna kananchipa. Tukuy

runakuna wiñayparayku Jesukristullata atunyachishpa kushichinahuchun. Paylla tukuy uras wiñayparayku tukuyta kamachichun. Chasna kachun.

⁷Wawkinikuna paninikuna, alita uyawaychi. Jesukristuka shamunkami puyu chawpipi tukuy ñukanchi runakunata kamachik kananpa. Tukuy payta rikushunchi. Payta klabashpa wañuchik runakunapas rikunankuna tiyan. Tukuy kay allpapi chikan chikan allpakunapi kawsak mana payta kasuk runakuna payrayku llakirishpa wakankakuna: Imaraykushi mana payta kasushkanchi-chu nishpa. Chasnami kanka.

⁸Tukuypa amun Yaya Diosmi riman: Imashnami abesedarioka A-letrawa kallarin Z-letrawa tukurin, chasnashinami ñuka tukuyta kallari-chik tukuyta tukuchik kani. Rimashpayni tukuy kallarin, chaykamalla nishpayni tukuy tukurin. Ñukami kani ñawpamanta pacha, kunankama kawsani, chaymantapas shamunayni tiyan. Ñukami tukuyta atipak kani nishpa.

**Juan rikuhushkanllapi
muskuybishina Kristuta
rikushkanmanta riman**

⁹Ñuka Juan kirik masakichimi kani. Kankunawa pakta shuk yuyayllawa Jesuswa kani. Kankunashinami parisini. Ñukapas kankunawa pakta Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi Jesukristuwa pakta tukuyta kamachishunchi. Kankunashina ñukapas imapi parisishpaynipas sinchikurishpayni mana sakishanchu Jesusta kasushpa kawsanata. Yaya Diospa shiminta yachachishkaynirayku, Jesús shutipa kashkata rimashkanta yachachishkayniraykupas kastigawashpankuna isla Patmospi churawarkakuna.

¹⁰Chaypi kashpayni shuk domingo puncha Yaya Diospa Espiritun sumakta

tukuypi yuyachiwarka. Chasna tukushpaynimi washaynimanta uyarkani shuk kurmitatashina sinchita rimahukta. ¹¹Chay rimahukka rimawarka: Kay rikunaykitaka shuk killkapi killkay. Chaymanta kachay chay kanchis llaktakunapi ñukata kiriwak runakunarayku, Efeso llaktarayku, Esmirna llaktarayku, Pérgamo llaktarayku, Tiatira llaktarayku, Sardis llaktarayku, Filadelfia llaktarayku, chaymantapas Laodisea llaktarayku.

¹²Chaypina tikrarirkani chay rimawahukta rikunaynipa. Chaypi rikurkani kanchis oromanta lamparín tiyarinakunata. ¹³Chay lamparín tiyarinakuna chawpipi rikurkani runashina rikunayu shayahukta. Pay churarishka kahurka atun apupa suni churarinanta. Pichunpi watarishka kahurka oromanta chumpita. ¹⁴Chukchanka karka utkumanta yapa yura mana rikuyapa rantipak. Nawinkunaka rikurirka nina sintihukshina. ¹⁵Chakinkunaka karka shuk chuya fierro ninapi pukayachishkashina. Paypa shiminka shuk atun yaku urkumanta urmahukshina uyarirka. ¹⁶Kuska makinpika charihurka kanchis istrillakunata. Rimahushpan shimimanta llukshirka ishkanti parti wiluyu sablishina. Uyanka inti chawpi puncha sinchita intihukshina rikurirka.

¹⁷Chasna payta rikushpayni wañushkashina paypa puntanpi allpama urmankani. Chaypina kuska makinta ñukapi churashpan rimawarka: Ama manchawaychu. Manarapas nima ima tiyashpanra ña tiyarkani. Tukuy imakuna tukurishpanpas ñukaka kawsashallami. ¹⁸Ñukami kani Tukuy Uras Kawsak. Kashkani wañushka. Chaymanta kawsarishpayni kawsani wiñayparayku. Ñuka kani runakunata kastigarinankunamanta kishpichik,

chaymantapas kani runakunata wiñaypata kastigarinankunapa wichuk.

¹⁹Tukuy rikushkaykita killkay. Washa rikuchinaynikunatapas rikushpayki killkay. Puntiru killkanki kunan pasahushkanmanta, chaymanta killkanki tukuy pasananta rikuchinaynita.

²⁰Ñami rikushkanki kanchis istrillakunata kuska makinipi charihushkaynita. Chaymantapas rikushkanki kanchis lamparín tiyarinakunata. Kunanka rimashkayki kay rikushkaykika imatami rimanayan. Chay kanchis istrillakunaka kanahun kay kanchis llaktakunapi kiriwak runaynikunata yachachikkuna. Chay kanchis lamparín tiyarinakunaka kanahun chay kanchis llaktakunapi kiriwak runaynikuna nishpa Jesukristuka rimawarka.

**Jesukristu Juanta riman Efeso
llaktapi kawsak payta
kirikkunarayku killkananpa**

2 ¹Chaymanta Jesukristu ñuka Juanta rimawarka: Killkay Efeso llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñuka chay kanchis istrillakunata kuska makinipi charihuk, chay kanchis lamparín tiyarinakuna chawpipi purihuk kankuna chaypi kawsak runaynikunata rimani:

²Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Yachani mana sampayashpa alita yachachishpa sinchita tarawahushkaykichita. Chaymanta yachani millaypata rurak runakunata chawpikichimanta anchuchishkaykichita. Chaymanta yachani Yaya Diospa yachayninwa yachachihuni nishpa yanka rimak runakunata yachachihushkankunamanta alita tapushkaykichita. Chasna llullaysiki kanankunata riksishkankichi. ³Chaymantapas yachani mana sampayashpa kasuwahushkayki-

chita. Chasna ñukata kasuwashkaykichirayku achkata parisishkankichi. Chasna parisishpaykichipas mana sakiwashkankichichu.

⁴Chasna mana sakiwashpa kawsashpaykichipas rikuhuni manana tukuy shunkuykichimanta pacha yuyawahushkaykichita, imashnami puntiru yapa yuyapayawarkankichi. Chaymantapas manana alita yuyanakushpa kawsahunkichinachu kankunapura. ⁵Alita yuyariychi imashnami tukushkankichi. Manana alita yuyawahushkaykichita yuyarishpaykichi llakiriyichi. Kutikashka ñukata yuyawashpa kankunapurapas alita yuyanakushpa kawsaychi. Mana kashpaka kunkaymanta kankunata wichusha manana lamparín tiyarinashina kanaykichipa. ⁶Shuk parti kushikuni kankunamanta. Kankunaka chiknihunkichi *nikolaitakunapa rurashkankunata, maykankunatami ñukapas chiknini.

⁷Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espiritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika karashkaykichimi chay kawsayta kuk kaspipa muyunta wiñaypa kawsanaykichipa. Chay kaspika Yayayni Diospa suma kushilla kawsananpimi. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

**Jesukristu Juanta riman Esmirna
llaktapi kawsak payta
kirikkunarayku killkananpa**

⁸Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Esmirna llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani tukuyta kallarichik tukuyta tukuchik. Rimashpayni tukuy kallarín, chaykama-lla nishpayni tukuy tukurin. Kashkani

wañushka. Chaymanta kawsarishkani. Chasna kashpayni kankuna chaypi kawsak runaynikunata rimani:

⁹Ñuka riksini kasuwashkaykichirayku sinchita parisihushkaykichita. Yachani nima imayu kanaykichita. Chasna mana imayu kashpaykichipas ñukata kirishpa kawsahushkaykichirayku achka imayushinallatata kankichi. Chaymanta yachani shuk israel runakuna kankunamanta millaypata rimashkankunata. Yaya Diospa akllashkan runakuna kanchi nishpa rimanahun. Chasna rimashpankunapas supayta kushichik runakunami kanahun. ¹⁰Kankuna ima parisinaykichita yachashpaykichipas ama manchaychichu. Supaykunapa apun shuk kankunata karselpi satichinka kamananpa shutipachu kasuwak kankichi manachu nishpa. Chasname kankunaka shuk punchakunata parisinaykichi tiyan. Kankunata wañuchinayashpankunapas alita sinchikuriyichi kawsanaykichikama mana sakishpa kasuwanaykichipa. Chasna kashpaykichimi kankunata yaykuchisha wiñaypa ñukawa kawsanaykichipa.

¹¹Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espiritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika manami wiñaypa parisinaykichipa wichuy tukunkichichu. Chasname Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

**Jesukristu Juanta riman Pérgamo
llaktapi kawsak payta
kirikkunarayku killkananpa**

¹²Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Pérgamo llaktapi kiriwakunata yachachikrayku kasna: Ñukami chay

ishkanti parti wiluyu sablitashina charik kankunata rimani:

¹³Ñuka yachani supaykunapa apun amuyashkan llaktapi sumakta kamachishkan runakuna chawpipi kawsahushkaykichita. Chasna kashpanpas mana sakishpachu kasuwankichi. Chay llaktaykichipi, maypimi supaykunapa apunpas kawsan ñukamanta tukuy uras rimak Antipasta wañuchirkakuna. Nima chay uras sakishkankichichu ñukapi sinchikurinaykichita.

¹⁴Chasna mana sakishpa kasuwashpaykichipas rikuhuni shukta shukta mana ali rurahushkaykichita. Kankunapa chawpikichipi tiyan mana sakinayakkuna chay *Balaam wañupa millaypa yachachishkanta. Chay Balaamka ñawpa yaya rukunchi wañukunapa kuntrankuna apu Balak wañuta yanapashpa kunarka paykunata uchata rurachinanpa. Chasna kunashpan yaya rukunchikunaka Balakta kasushpa mikurkakuna wiwakunapa aychanta, maykankunatami wañuchipayarkakuna yanka dioskunata kushichinankunapa. Chaymantapas musayanakushpa kawsarkakuna kuntrankunapa yanka dioskunata kushichinankunapa. Chasna rurak runakunallatatami tiyan kankunapipas. Chaymanta tiyan Balaamshina yuyayyu runakuna.

¹⁵Chaymantapas tiyan chawpikichipi *nikolaitakunapa yachachishkankunata mana sakinayakkuna. ¹⁶Llakiriyichi chay mana ali rurakkunata mana anchuchishkaykichirayku. Kutikashka ñukallata kasuwashpa kawsaychi. Mana kashpaka kunkaymantami kankunata kastigasha. Rimahushpaynilla sabliwa tuksihushina chay mana ali rurakkunata kulluchisha.

¹⁷Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espiritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahush-

kanta uyanahun kasunahuchun. Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika karashkaykichimi mana riksishkaykichichi silumanta mikunata wiñaypa ñukawa kawsanaykichipa. Chaymantapas kushkaykichimi shuk yura rumita mushu shutikichi killkarishkawa. Chay mushu shutikichita nima pi riksinkachu, kankuna apik amukunallami riksinkichi. Chasname Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

**Jesukristu Juanta riman Tiatira
llaktapi kawsak payta
kirikkunarayku killkananpa**

¹⁸Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Tiatira llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani Yaya Diospa Wawan. Ñawinika nina sintihukshinami. Chakinika chuya fierro ninapi pukayachishkashinami. Chasna kashpaynimi kankunata rimani:

¹⁹Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Chaymanta yachani ñukata runa masikichikunatapas yuyahushkaykichita. Yachanimi ñukapi alita sinchikuhushkaykichita, chaymanta runa masikichikunata yanapahushkaykichitapas. Parisishpaykichipas mana sampayashpachu alikunata rurashpa kawsahunkichi. Chaymantapas yachanimi puntiru alita rurashkaykichikunamanta kunanka ashwan alikunata rurahushkaykichita.

²⁰Chasna kashpaykichipas rikuhuni kankuna sakishkaykichita chay warmi Jesabel kankunata yachachinanpa. Yaya Diospa yachayninwami yachachihuni yanka nishpami kankunata llullachishpa yachachihun. Kankunata yachachin yanka dioskunata kushichishpa musayanakunaykichipa, chaymantapas chay yanka dioskunarayku wañuchishkankuna wiwakunapa aychankunata

mikunaykichipa. ²¹Unay ña payta rimashkani chay millaypa ruranankunata sakishpa ñukatana kasuwananpa. Kunankama mana munanchu musayashpa kawsahushkanta sakinata. ²²Chayraykumi kunan payta sinchi unkuypa kastigasha. Payshina rurashpa kawsakkunatapas sinchitami parisichisha millaypa kawsahushkankunata mana sakishpankunaka. ²³Chaymantapas payta kasukkunataka parisichishpami wañuchisha. Chasna rurashpaynimi tukuy parti kiriwak runaynikuna yachankichi tukuy kankuna runakunapa yuyarihushkaykichita riksinaynita. Chaymantapas yachankichi karan mana alita rurakta kastiganaynita, karan alita rurakta kushichinaynita.

²⁴Kunanka kankuna chay Tiatira llaktapi chay millaypa yachachishkata mana katikkunata rimani. Kankunaka manami chay warmishinachu supaykunapa apu yuyarishkata yachakushpa kawsashkankichi. Chasna ña alita kasuwahushkaykichirayku mana ashwanta kankunata kamachinichu. ²⁵Kayllata kankunata kamachini: Kasushpalla katiwaychi shamunayni punchakama.

²⁶Parisihushpaykichipas kawsanaykichikama munashkaynita rurashpa kawsashpaykichika kankunatami churasha ñukawa pakta tukuy llaktakunamanta runakunata kamachikkuna kanaykichipa. ²⁷⁻²⁸Chasnallatatami Yayaynika ñukatapas churawarka tukuy kay allpapi llaktakunamanta runakunata kamachik kanaynita. Kankuna ñukawa pakta kamachikkuna tukushpaykichichi shuk fierromanta rurarishka barawa tinahata pakihukshina mana kasukkunata sinchita kastigashpa kamachishunchi. Chaymanta pakarihushkapi rikurik ruyunchitashina kankunata kusha.

Ñukaka chay ruyunchishinami kani. Imashnami ruyunchika rikurishpan amsaka tukurin, chasnashinami kankunawa kawsak shamushpayni tukuy mana alikuna tukurinankuna tiyan.

²⁹Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espiritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

**Jesukristu Juanta riman Sardis
llaktapi kawsak payta
kirikkunarayku killkananpa**

3 ¹Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Sardis llaktapi kiriwakunata yachachikrayku kasna: Ñuka tukuy alikunapi yanapak Espiritupa amun, chaymantapas chay kanchis istrillakunata charihuk kankunata rimani:

Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Runa masikichikuna kankunamanta alita Yaya Diosta kasukkuna nishpa rimahushpankunapas yachani wañushkashina mana kasuwakkuna kahushkaykichita. ²Wañushkashina kahushkaykichimanta atariychi. Chaymanta sinchikuchiychi manara wañushkashina kahukkunata, ña wañunalla kahunkuna. Rikuhuni rurahushkaykichika Yayayni Diospa rikushkanpi mana ali kahushkankunata. ³Yuyariychi kankunata yachachishkankunata. Chayta yuyarishpaykichi alitana shunkuykichipi wakaychaychi. Kuti mushumanta Yaya Diosta kasushpa kawsaychi. Wañushkashina kahushkaykichimanta mana atarishpaykichika shuk shuwa kunkaymanta paktamuhushina nima pi yuyarihushkanpi kunkaymanta kankunata kastigak shamusha.

⁴Kankuna Sardispi kirikkunamanta tiyan masna runalla alita kasuwakkuna.

Kankuna chay alita kasuwakkunami churarishkaykichita mana wikiyachikunashina kankichi. Alita rurashpa kawsashkaykichirayku suma yura churarishka purinkichi ñukawa. ⁵Parishushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika suma yurata churachishkaykichi. Shutikichita mana pichashanchu chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkankunamanta. Chaymantapas Yaya Diospa puntanpi, paypa *angelkunapa puntanpipas kankunamanta kushikushpa rimasha alita kasuwashpa kawsashkakuna nishpa.

⁶Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espiritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

**Jesukristu Juanta riman Filadelfia
llaktapi kawsak payta
kirikkunarayku killkananpa**

⁷Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Filadelfia llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani ucha illa, alillata rurak. Tukuy ñukapa rimashkaynika shutipami. Yayayni Diospa kawsananta tapashpayni nima maykan atipanchu paskanata paywa kawsanana. Chasnallatami paskashpayni nima maykan atipanchu tapanata runakuna mana yaykunankunapa.

Chasna kashpayni kankunata rimani: ⁸Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Kankunarayku punkuta paskashpa sakishkani runakunata yaykuchinaykichipa. Chaytaka nima maykan atipanchu tapanata. Kankuna mana yapa yachayyu kashpaykichipas rimashkaynita kasushpalla kawsashkankichi. Chaymantapas manami ñukamanta rimashkankichichu mana payta riksinchichu nishpa. ⁹Llaktaykichipi tiyan

supayta kushichik runakuna. Paykunaka llullaysikikuna kashpankuna Yaya Diospa akllashkan runakuna kanchi nishpa yanka rimanahun. Chay runakunata kankunamanta yanka millaypata yuyarishkankunata riksichishpayni puntaykichipi kunkurinkakuna, kankunata yuyahushkaynita yachashpankuna.

¹⁰Kankunaka mana sampayashpa kasuwaychi nishpa rimashkaynita alita kasushkankichi. Chayrayku ñukapas kankunata wakaychashkaykichi mana ñukamanta anchurinaykichipa tukuy kay allpapi kawsak runakunarayku atun parisinakuna paktashpankuna. Chasna paykuna parisinkakuna yachanaynipa millaypata urahushkankunata sakinkakunachu manachu nishpa. ¹¹Ñuka ña shamusha. Chasnalla alita kasuwaychi mana nima maykan kankunata kichunanpa kasuwashpalla kawsakkunata Yayayni Dios kunayahushkanta.

¹²Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika kankunata orkontashina rurasha wiñaypa Yayayni Diospa wasinpi kawsanaykichipa. Chaymanta kankunapi killkasha paypa shutinta, chaymantapas llaktanpa shutinta. Chay llaktanka kankami silumanta shamuhuk paypa ruranan Mushu Jerusalén shutiyu. Chaymantapas kankunapi killkasha mushu shutinita.

¹³Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espiritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

**Jesukristu Juanta riman Laodisea
llaktapi kawsak payta
kirikkunarayku killkananpa**

¹⁴Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Laodisea llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani

tukuy Yaya Diospa rimashkanta paktachik. Tukuy ñukapa rimashkaynika shutipami. Tukuy uras Yayayni Dios yachachiwashkanllatami rimani. Yayayni Dios munashpan siluta allpata tukuy chaypi tiyashkakatapas rurarkani. Chasna kashpaynimi kankunata rimani:

¹⁵Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Yachanimi riksiwak kashpaykichipas mana alita kasuwahushkaykichita. Chasna kashpaykichimi nima rupa yakushina nima chiri yakushina kankichi. Ali kama rupa kanaykichipa mana kashpaka chiri kanaykichipa. ¹⁶Chasna nima rupa nima chiri kahushkaykichirayku kankunata millashpaynimi wichushkaykichi.

¹⁷Chaymantapas rimahunkichi: Tukuy imayu kanchi. Tukuy uras alilla kawsanchi. Nima ima ñukanchita pishinchu nishpa. Manami yuyarinkichichu imashnami shutipa kankichi. Rikushkaynipika llakiypa kawsakkuna, nima imayu, llatan, wisku runakunashina kankichi.

¹⁸Kankunata kunani: Tapuwaychi chasna mana ali kahushkanchimanta ñukanchita kishpichiy nishpa. Ñukamanta rantiychi ninamanta llukshishka orota rikushkaynipi shutipa imayu kanaykichipa. Chaymanta rantiychi yura churarinata, rikushkaynipi pinkaypa llatan kahushkaykichimanta churarinaykichipa. Chaymantapas rantiychi rimilluta wiskushina kahushkaykichimanta ampirinaykichipa. ¹⁹Kankunata yuyahushkayniraykumi sinchi shimiwa kunani. Mana ali yuyaywa kawsahushkaykichita sakiychi, kutikashka tukuy shunkuykichimanta pacha kasuwanaykichipana.

²⁰Ñukami wasikichi punkupishina kayashpa chapahuni shunkuykichipi yaykuchiwanaykichipa. Yaykuchiwashpaykichika parihu mikuhukshinami kawsashunchi.

²¹Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika

imashnami ñukapas Yayayni Diosta kasushpalla kawsashkani, kankunata aputa rurasha ñukawa pakta kamachinaykichipa, imashnami ñukapas Yayaynipa kuchunpi tiyarishpayni apu tukushkani paywa pakta kamachinaynipa.

²²Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Silupi Yaya Diosta kushichinankunamanta riman

4 ¹Chaymanta rikuhushkaynillapi muskuypishina rikurkani shuk punku paskarishkata silupi. Chaypi chay kurmitashina sinchita rimawakka kutikashka rimawarka: Sikamuy kayma, rikuchishkayki pasanankashkata. ²Chay ratu Yaya Diospa Espíritun sumakta tukuypi yuyachiwarka. Chasna tukushpayni rikurkani silupi Yaya Diospa suma kamachinan tiyarinananta. Chaymantapas rikurkani pay kikinta chay tiyarinanllapi tiyahukta. ³Payka kashkami mana rikuyta yapa chuya, suma rumi jaspeshina, rumi kornalinasina rikunayu. Paypa tiyarinan muyukta karka shuk chuyahlla tsunki rikuchihuk chuya rumi esmeraldashina killu.

⁴Chaymanta chay suma tiyarinan muyukta ishka chunka chusku apupa tiyarinankunata rikurkani. Chay tiyarinakunapi tiyarishka kahurkakuna ishka chunka chusku rukukuna. Paykunaka yurata churarishka karkakuna. Chaymantapas umankunapi oromanta tawasampatashina churarishka karkakuna. ⁵Yaya Diospa tiyarinanmanta ilampakuna llukshirkakuna, chaymanta rimahushkakuna

uyarirka, chaymantapas rayukuna. Chay tiyarinan puntanpi kanchis kaspilachapawa watarishkakuna sintirkakuna. Chaykunaka rimanayarka Yaya Diospa Espíritun paypa wawankunata tukuy alikunapi yanapak kananta.

⁶Chaymantapas tiyarinan puntanpi shuk atun yakushina tiyarka, pasakta rikuyta, espehushina chuya.

Chay tiyarinan muyukta tiyarka chusku chikan rikunayu kawsakkuna. Paykunaka puntan parti washan partipas tapakta ñawinkunawa karkakuna. ⁷Chay kawsakkunamanta chay puntiru rikushkaynika tukuyta winsik pumashina rikunayu karka. Chay ishkaaynin rikushkaynika llashata aysashpan yanapak kari wakraashina rikunayu karka. Chay kimsaynin rikushkaynika runashina rikunayu karka. Chaymanta chay chuskuynin rikushkaynika atun yachayyu suma anka pawahukshina rikunayu karka. ⁸Karan chay chusku kawsakkuna sokta rikrayukuna karkakuna. Chay rikrankuna ukunpi awanpipas ñawinkunaka tapakta karkakuna. Tutanti punchanti mana sampayashpachu rimarkakuna:

A Yaya Dios, yapa ali ucha illami kanki.

Tukuyta apunmi kanki.

Kanka tukuyta atipakmi kanki.

Ñawpamanta pacha tiyak

kunankama kawsakmi kanki,

chaymantapas shamunayki tiyan nishpa.

⁹Chasna kamachinan tiyarinanpi tiyahuk tukuy uras kawsak Yaya Diosta karan ratu atunyachishpa yuyashpa agradesishpa kushichirkakuna. ¹⁰Karan chay chusku kawsakkuna kushichihushkankunapi chay ishka chunka chusku rukukunapas tukuy uras kawsak Yaya Diosta kushichishpa paypa puntanpi

kunkurirkakuna yapa alimi kanki nishpa. Chaypina paypa kushkan oromanta tawasampankunata shina kutichishpa mana kanwa parihucha kanchi nishpa puntanpi churarkakuna.

¹¹ Kanllami ali kanki Amunchi, Yaya Diosninchí.

Kanllami tukuyta rurashkanki.

Kan munashkaykiraykumi tukuy rurarishka kan.

Chayrayku kanllami suma atun yachayyu kanki.

Tukuy kanllata yuyashpa kushichinanchi tiyan.

Kanllami tukuyta kamachik kanki nishpa chay rukukunaka rimarkakuna.

**Shuk killka wankurishkata,
chaymanta shuk Obeha Maltata
rikushkanmanta riman**

5 ¹Chaymanta rikurkani chay tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa kuska makinpi shuk killka wankurishkata. Chay killka rikushkaynika awanpi ukunpi killkarishkami karka, chaymantapas kanchis parti ratachirishka karka shillkillu apirik wikiwashina mana paskarinanpa. ²Chaymanta rikurkani shuk atun yachayyu *angelta. Payka sinchita rimashpami tapuhurka: ¿Pita ali kan Yaya Diospa puntanpi chay killka wankurishkata wikiwa ratachirishkata pakishpan paskananpa? nishpa. ³Mana tiyashkachu nima shuk runa, nima shuk angel, nima silupi, nima allpapi, nima allpa ukupi chay killka wankurishkata paskananpa, chaymanta paskashpan leyinanpa. ⁴Mana nima pi ali tiyashpan Yaya Diospa rikushkanpi chay killka wankurishkata paskananpa, chaymanta paskashpan leyinanpa, atunta llakirishpayni wakarkani. ⁵Chasna wakahushpayni chay rukukunamanta shuk rimawarka: Ama

ashwanta wakaychu. Tiyanmi chay wankurishkata paskanata atipakka. Chay yaya rukuykichi Judá wañupa ayllunkunamanta shuk pumashina kuntrankunata winsik runami tiyan. Payka atun apuykichi David wañupa miraymantami. Yaya Diospa kuntranta winsirka. Paymi atipan chay killka wankurishka kanchis parti wikiwa ratachirishkanunata pakishpan paskanata.

⁶Chaypi Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntanpi chusku kawsakkuna chay ishkay chunka chusku rukukuna chawpinkunapi shuk Obeha Maltata rikurkani, chaypi shayahukta. Payka rikurirka ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku shuk obeha maltata wañuchishkanchishina. Kanchis kachuyu, kanchis ñawiyu karka. Chay kanchis ñawinkunaka ninayan tukuy parti allpapi kachashkan alikunapi yanapak Yaya Diospa Espiritu. ⁷Chay Obeha Maltata apak rirka chay killka wankurishkata chay kamachinan tiyarinanpi tiyahukpa kuska makinmanta. ⁸Chay killka wankurishkata apishpan chay chusku kawsakkuna, chay ishkay chunka chusku rukukunapas paypa puntanpi kunkurirkakuna. Tukuy paykunapa tiyarka *arpankuna uyachishpa payta kushichinankunapa. Chaymanta charihurkakuna oromanta matita untakta mishkinlla asnak wikita rupachishpankuna payta kushichinankunapa. Chay mishkihlla asnak kushninka awata sikahushkashinami kanahun ñukanchi kasukkunapa mañahushkanchika Yaya Diosrayku. ⁹Chaypi takirkakuna shuk mushu takinata kasna:

Kanllami Yaya Diospa rikushkanpi ali kanki chay killka wankurishkata apinaykipa, chaymanta wikiwa ratachirishkanunata pakishpayki paskanaykipa.

Kanka tukuy runakunapa uchanku-
narayku wañushpayki yawar-
niki shuturirka.

Chasna wañushpaykimi
supaykunapa apunta kichurkanki
karan allpamanta shuk runaku-
nata, karan shimita rimakkuna-
manta shuk runakunata,
chaymantapas karan ayllukuna-
manta shuk runakunata Yaya
Diospa wawankuna kanankunapa.

¹⁰ Paykunata shuk llaktallapi
kawsak runakunata shina
rurarkanki, shuk apullata
kasushpa kawsanankunapa.
Chaymanta akllashkanki mañashpa
Yaya Dioswa alichak runan-
kuna kanankunapa.
Shuk puncha allpapi kamachinka-
kuna nishpa.

¹¹Chaymantana achka angelkunata
rikurkani. Shiminkuna uyarishkakunata
uyarkani. Paykunaka kahurkakuna chay
kamachina tiyarina, chay chusku chikan
rikunayu kawsakkuna, chay rukukuna
muyukta. Mana yupaypa achka waranka
warankakunami karkakuna. ¹²Chaypi
sinchita rimarkakuna:

Runakunapa uchankunarayku obeha
maltashina wañuchirishkalla
Yaya Diospa rikushkanpi ali
kan tukuy runakuna payta
kushichinankunapa.

Payllami ali kan Yayan Dios payta
churananpa tukuy kawsakku-
nata kamachik kananpa.

Payllami ali kan tukuy iman tiyash-
kata kunanpa.

Payllami ali kan tukuy yachayta
kunanpa.

Payllami ali kan Yayan Dios
tukuymanta suma atun
yachayyu rurananpa.

Payllami ali kan tukuy payta
kushichinankunapa nishpa.

¹³Chaymantapas tukuy Yaya Diospa
rurashkankunaka silupi, allpapi, allpa
ukupi, atun yaku ukupipas rimahush-
kankunata uyarkani kasna nishpankuna:

Akuychi tukuy ñukanchi kawsakku-
naka chay kamachinan tiyari-
nanpi tiyahukta

agradesishpa yuyashpa atunya-
chishpa kushichishunchi

chay Obeha Maltatapas.

Paykunallami suma atun yachayyu
kanahun.

Paykunallami tukuy ñukanchiku-
nata tukuy uras wiñayparayku
kamachinahuchun.

Akuychi tukuy ñukanchikuna
paykunallata kushichishpa
kawsashunchi.

¹⁴Chaypina chay chusku kawsakku-
naka rimarkakuna alitami rimashkanki-
chi nishpa. Chaymantapas chay ishkey
chunka chusku rukukunaka kunkurish-
pankuna Yaya Diosta Jesukristutapas
atunyachishpa kushichirkakuna.

**Chay Obeha Maltaka chay
kanchis wiki ratachirishkata
pakinanmanta riman**

6 ¹Chaymanta rikurkani chay Obeha
Maltaka chay kanchis wiki ratachi-
rishkakunamanta puntirunta pakihush-
kanta. Chasnallapi uyarkani chay
chusku kawsakkunamanta shukka
rayushina uyarik shimiwa kayahukta
¡shamuy! nishpa. ²Chasna kayashpan
shuk yura kaballu llukshishkanta
rikurkani. Chay kaballupa awanpi
tiyahukka makinpi shuk balistata
charihurka. Chaypina payta apichirka-
kuna apupa tawasampatashina kuntran-
kunata winsishkanrayku. Chasna winsik
kashpan kuti rirka kuntrankunata
winsinanpa.

³Chaymanta chay Obeha Maltaka
chay ishkeynin wiki ratachirishkata

pakishpan uyarkani chay chusku kawsakkunamanta ishkaynin kayahushkanta ¡shamuy! nishpa. ⁴Chaypina shuk puka kaballu llukshirka. Chay awanpi tiyahukka kamachirishka karka runakunapa yuyayninkunata waklichinanpa, manana kushilla kawsanankunapa. Chaypi payta shuk atun sablitashina kurkakuna runakunata yuyachinanpa makanakushpa wañunakushpa shukwa shukwa kawsanankunapa.

⁵Chaymanta chay Obeha Maltaka chay kimsaynin wiki ratachirishkata pakishpan uyarkani chay chusku kawsakkunamanta kimsaynin kayahushkanta ¡shamuy! nishpa. Chaypina shuk yana kaballuta rikurkani. Chay awanpi tiyahukka makinpi charihurka shuk balansata. ⁶Chaypi chay chusku kawsakkunapa chawpinkunamanta shuk rimahuktashina uyarkani: Yarkay punchakuna kashpan shuk pucha tarawana kullkiwa atipankichi rantinata shuk kilo mikuna trigullata, mana kashpaka kimsa kilo pukrikunapa mikuna sebadallata. Ama yanka usuchinkichichu chay muyu wirayuta chay *vinu tarputapas, yarkay punchakuna kashpanpas runakunarayku mana pishinanpa.

⁷Chaymanta chay Obeha Maltaka chay chuskuynin wiki ratachirishkata pakishpan uyarkani chay chusku kawsakkunamanta chuskuynin kayahushkanta ¡shamuy! nishpa. ⁸Chaypina shuk tsala kaballuta rikurkani. Chay awanpi tiyahukka Wañuy shutiyumi karka. Allpapi paktashpan achka runakunami wañurkakuna. Payka kamachirishka karka shuk parti allpapi runakunata wañuchichinanpa. Chayrayku runakuna paykunapura wañunakushpa wañurkakuna. Shukkunaka yarkaywa unkuywa wañurkakuna. Shukkunaka allpapi

kawsak animalkunawa wañuchiy tukurkakuna.

⁹Chaymanta chay Obeha Maltaka chay pichkaynin wiki ratachirishkata pakishpan rikurkani silupi shuk wañushkakunapa almankunata. Paykunaka Yaya Diospa shiminta Jesukristupa rimashkantapas mana sakishpa kirishkankunaraykumi wañuchiy tukurkakuna. Chasna wañuchiy tukushpankuna Yaya Diosrayku wiwakunata rupachina tuchpashina rikunayu ukupi kahurkakuna. ¹⁰Chaypi sinchita rimarkakuna: Tukuyta kamachik Yaya Dios, ucha illa alillata rurak, tukuy rimashkaykita paktachik ¿ima urasta allpapi kawsakkunata rurashkankunamanta tapunki? ¿Ima urasta ñukanchita wañuchik runakunata kastiganki? ¹¹Chaymanta paykunata kurkakuna yura churarinata. Chaypina Yaya Dioska paykunata rimarka: Chapaychira shuk ratu Jesukristuta shuk kasuk masikichikunapas kankunashina wañuchiy tukunankunakama. Paykunapas akllarishkami kanahun wañuchiy tukunankunapa.

¹²Chaymanta chay Obeha Maltaka chay soktaynin wiki ratachirishkata pakishpan rikurkani shuk sinchi allpa kuyuyta. Chaypina intika yanayarka, imashnami shuk runa ayllun wañushpan yanata churarin chasna. Purahushka killaka yawarshinami pukayarka. ¹³Chaymantapas achka istrillakuna silumanta urmarkakuna, imashnami llullu muyukunaka manara pukuushpankuna sinchi wayrawa wicharinahun. ¹⁴Siluka shuk kara wankurishkashinami wankurishpa chinkarirka. Tukuy urkukunaka islakunapas anchuchiy tukurkakuna chay kahushkankunamanta. ¹⁵Chayta rikushpankuna tukuy runakuna pakarkakuna. Atun apukuna, yachayyukunapas, suntalukunapa

apunkunapas, chaymantapas tukuy apukuna pakarkakuna. Achka imayu runakuna, patronyu mana patronyu runakunapas, tukuy pakarkakuna. Mana atipashpankuna sinchikunata shukkunaka uchukunapi, shukkunaka urku rumikuna chawpipi pakarkakuna. ¹⁶Chaypina rimarkakuna: Imashnashi urku rumikuna awanchipi tularinahuma chay kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa rikuhushkanmanta ñukanchita pakanankunapa, chay Obeha Maltaka ñukanchita piñarishpa kastiganayahushkanmantapas. ¹⁷Ñami paktashka Yaya Diospa atun kastiganan punchaka. Pitaya atipama sinchikunata paypa puntanpi nishpa.

**Yaya Diospa akllashkan runakuna
urintinkunapi killkay
tukushkanmanta riman**

7 ¹Tukuy chaykunata rikushkayniwasha chusku *angelkunata rikurkani, chusku parti silu allpapi tuksirishkakunapi ñawipura rikunakushpa shayahukkunata. Paykunaka chay chusku partimanta wayrakunata arkahurkakuna allpapi, yakupi, kaspikunapi mana nima musyaypata wayranapa. ²Kamachirishka kahushpankuna allpata yakuta waklichinankunapa ña chay wayrakunata kacharinalla kahurkakuna. Chaypina rikurkani shuk angelta inti llukshinamanta shamuhukta. Paymi apamuhurka shuk imata, chaywa shuk runakunapi killkananpa shuklla kawsak Yaya Dios amunkuna kananta. Chay angelta chay chusku angelkunatami kaparishpa rimarka: ³Amara waklichiychirachu allpata, yakuta, nima kaspikunata! Puntiru killkananchira tiyan Yayanchi Diosta kasuk runakunapa urintinkunapi, paypa kashkanunarayku.

⁴Chasna chay runakunapi killkashkanwasha uyarkani masna runakunami

urintinkunapi killkarishka karkakuna. Tiyarka shuk pachak chusku chunka chusku waranka runakuna tukuy Yaya Diospa akllashkan runakunapa ayllunkunamanta. ⁵⁻⁸Karan chay chunka ishkey ayllukunamanta chunka ishkey waranka urintinkunapi killkarishka karkakuna. Chay Judá wañupa miraymanta, Rubén wañupa miraymantapas, Gad wañupa miraymantapas, Aser wañupa miraymantapas, Neftalí wañupa miraymantapas, Manasés wañupa miraymantapas, Simeón wañupa miraymantapas, *Leví wañupa miraymantapas, Isakar wañupa miraymantapas, Sabulón wañupa miraymantapas, José wañupa miraymantapas, chaymantapas Benjamín wañupa miraymanta tukuy chasnalla urintinkunapi killkarishka karkakuna.

**Juan nima yupaypa
achka runakunata yura
churarishkakunata
rikushkanmanta riman**

⁹Chaymanta nima yupaypa achka runakunata rikurkani silupi. Paykuna karkakuna karan shuk allpakunamanta, karan ayllukunamanta, karan shimita rimakkunamantapas. Tukuy chay nima yupaypa achka runakunaka shayahlla kahurkakuna kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa puntanpi, chay Obeha Maltapa puntanpipas. Tukuy yurata churarishka kahurkakuna. Chaymantapas makinkunapi charihlla kahurkakuna chipati pankunata Yaya Diosta kushichihushpankuna kuyuchinankunapa. ¹⁰Chaypina kaparishpa rimarkakuna:

Kan tukuyta kamachik Yayanchi Dios,
kan Obeha Malta,
ñukanchikunata kishpichik kankichi
nishpa.

¹¹Tukuy *angelkunaka chay Yaya Diospa suma kamachinan tiyarinan, chay rukukuna, chay chusku kawsakuna muyukta shayahurkakuna. Chaypina chay kamachinan tiyarinan puntapi allpakama kumurishpa kunkurirkakuna Yaya Diosta kushichinankunapa kasna nishpankuna:

¹²Alitami kanmanta chay runakunaka rimahunkuna.

Kanllata Yayanchi Dios, tukuy atunyachishpa kushichinahun.

Tukuy rimanahuchun suma atun yachayyu tukuyta yachak kanki nishpa.

Tukuy kanllata agradesinahuchun. Kanllata tukuy yuyashpa kushichinahuchun.

Tukuyta kamachik kashpayki kanllata tukuy kasunahuchun.

Tukuy kawsakkunaka rimanahun kanllami tukuyta atipak kanki nishpa.

Tukuy uras wiñayparayku chasna kachun.

¹³Chaypina chay ishkay chunka chusku rukukunamanta shukka tapuwarka: ¿Yachankichu pikunata chay rikushkayki yurata churarishka mana yupaypa runakunaka, chaymantapas maymantataya shamushkakuna? nishpa.

¹⁴Chasna rimawashpan aynirkani: Manami yachanichu. Kankunallami yachankichi, rimaway pikunata chay runakunaka nishpa.

Chaypi chay rukuka rimawarka: Chay yurata churarishka runakunaka chay atun parisina punchakunapi kawsashpankuna Yaya Diosta kasushpallami katirkakuna. Imashnami churarinaykichikunata sumakta taksashpaykichi susya illa tukun, chasnashinami chay runakunaka chay Obeha Malta wañush-

pan yawarnin shuturishkanrayku paypi kirishpankuna ucha illa tukushkakuna.

¹⁵Chasna uchankunamanta llakichirishka kashpankunami Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntapi shayahunkuna. Punchanti tutanti wasinpi sirvishpa kawsanahun. Chasna kawsahushpankunami chay kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Dioska tukuy uras paykunawa kawsahushpan alita kuyran. ¹⁶Paykunaka manana yarkankakunachu, nima yakunayankakunachu, Jesukristuta alita riksishkankunarayku kushillana kawsanahun. Nima intita, nima rupayta parisinkakunachu. ¹⁷Chaymanta chay Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntapi kahuk Obeha Maltaka paykunata alita kuyranka, wiñaypa kawsayta kuk tukyari yakuma pushanka chay yakuta upyashpa kushilla kawsanankunapa. Yaya Dioska ñawinkuna yakuta chakichishpan manana wakashpa nima llakishpa kawsankakunachu nishpa.

Chay Obeha Maltaka chay kanchisnin wiki ratachirishkata pakishkanmanta riman

8 ¹Chaymanta chay Obeha Maltaka chay killka wankurishkapa kanchisnin wiki ratachirishkata pakirka. Chasna pakishpan chawpi urata silupi chunlla tururka.

²Chaypina rikurkani chay kanchis *angelkunata, Yaya Diospa puntanpi wiñay shayarinankunapi shayahukunata. Karan shukta shuk trompetata kurkakuna.

³⁻⁴Chaymanta rikurkani shuk angelta shuk oromanta rurarishka apinayu kallanata apamuhukta mishkinlla asnak wikita chaypi churashpa rupachinanpa. Chay angelka Yaya Diospa tiyarinan puntapi kahuk oromanta rurarishka tuchpashina mayanpi shayarirka.

Chaypi payta achka mishkinlla asnak wikiwa chapurishkakunata kurkakuna, chay tuchpashinapi rupachishpan Yaya Diospa runankunapa mañashkankunaka paypa rikushkanpi ali kanankunapa. Chay kushnika tukuy mañashkankunawa pakta Yaya Diosta kushichishpa angelpa charihushkan kallanamanta awata rirka. ⁵Yaya Dios mañashkankunata aynishpan chay angelka chay apinayu kallanapi chay tuchpashinamanta shuk piti nina tsalita untachirka. Chaymanta chay tsalita allpama wichurka. Chaypina sinchi rayu uyarirka, sinchi ilampa rikurirka, chaymantapas sinchita allpaka kuyurirka.

**Chay kanchis angelkunamanta
chusku trompetankunata
pukushkankunamanta riman**

⁶Chaypina chay kanchis *angelkunaka trompetankunata alsarkakuna pukunan-kunapa.

⁷Chaypi puntiru angelra trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan tamera chiriwa sinchiyashka bolastukuna ninawa yawarwa chapurishkakuna sinchita allpama urmarkakuna. Chasna urmashpankuna tukuy allpata tukuy sachata kimsa parihu partikunapi tupushpa, chay kimsamanta shuk parti tupu ruparka, chasnallatata tukuy kawsa kiwakunamantapas.

⁸Chaypina ishkeynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan shuk atun sintihuk urkushina atun yaku marpi urmarka. Chaypi tukuy chay atun yaku marta kimsa parihu partikunapi tupushpa, chay kimsamanta shuk parti tupu yawar tukurka. ⁹Chasna yawar tukushpan chay atun yaku marpi kawsakkunata yupashpa kimsa parihu muntunpi churashpa, chay kimsamanta shuk muntun tupu wañurkakuna. Chay

atun yaku marpi purik barkukunamanta lanchakunamantapas shuk muntun tupu chinkarirkakuna.

¹⁰Chaymanta kimsaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan shuk atun istrillaka shuk kaspi punkarawa armachirishka sintihukshina silumanta urmarka. Tukuy yakukunata yupashpa kimsa parihu yupashkapi churashpa, chay sintihuk istrillaka chay kimsamanta shuk yupashka tupupi urmarka, chasnallatata yaku umakunapipas. ¹¹Chay istrillapa shutinka karka Aya. Chasna urmashpan chay yakukunaka aya tukurkakuna. Chay aya yakuta upyashpankuna achka runakuna wañurkakuna.

¹²Chaymanta chuskuynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan tukuy intita tukuy killata kimsa parihu partikunapi tupushpa, chay kimsamanta shuk parti tupu waklirka, chasnallatata tukuy istrillakunamantapas. Chasna waklishpankuna chay parti amsa tukurka. Manana alita punchayachihushpankuna chasnallatata shuk parti tupu puncha tutapas amsa tukurkakuna.

¹³Chaymanta shuk ankata rikurkani kуска silu awapi pawarihukta. Chay ankaka sinchita kaparishpa rimarka: Alaw, alaw, alaw chay allpapi Yaya Diosta mana kasushpa kawsakkuna. Chay kimsa manara pukuk angelkunaka trompetankunata pukushpankuna manchaypa parisinakunata parisinkakuna nishpa.

**Chay kanchis angelkunamanta
pichkaynin angelka
pukushkanmanta riman**

9 ¹Chaymanta pichkaynin *angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan rikurkani allpapi shuk istrillashina silumanta urmashkata.

Chay urmashka istrillashina kahukta kurkakuna chay supaykunata tapana manchaypa uchku punkupa llawinta. ²Chaypina chay manchaypa uchkupa punkunta paskarka. Chasna paskashpan chay uchkumanta achka kushni llukshirka atun ninamantashina. Chay kushnika intita amsayachirka wayrata-pas arkarka.

³Chay kushnimanta achka atun chilikkunashina llukshishpankuna tukuy allpapi shikwarirkakuna. Chay atun chilikkunaka kamachirishka karkakuna uputintikunashina tuksinankunapa.

⁴Chaymanta kamachirishka karkakuna nima kiwakunata, nima tarpukunata, nima kaspikunata waklichinankunapa. Ashwan kamachirishkami karkakuna chay mana urintinkunapi killkarishka runakunata parisichinankunapa.

⁵Paykunaka kamachirishka karkakuna chay runakunata mana wañuchinankunapa, ashwan pichka killata parisichinankunallapa. Chasna chay chilikkunaka chay runakunata tuksishpa parisichishpankuna sinchita nanarka shuk uputinti tuksishkashina.

⁶Chasna chay runakunaka yapa parisishpankuna rimankakuna imashnashi utkalla wañuyinima nishpa. Chasna wañunayashpankunapas mana atipankakunachu wañunata, chay wañunankuna puncha manara paktarishkanrayku.

⁷Chay chilikkunaka wañunakunankunapa alicharishka kaballukunashinami parihu kuchupura karkakuna. Umankunapi shuk oromanta tawasampatashina churarishkakunami karkakuna. Uyankunaka rikurirka runakunapa uyankunashina. ⁸Chukchankunaka shuk warmipa chukchanshinami karkakuna. Kirunkunaka shuk pumapa kirunshinami karkakuna. ⁹Chaymanta shuk aserumanta rurarissha arkana kamisata churarishkakunashinami karkakuna.

Pawahushpankuna rikrankunaka achka kaballukuna wañunakunapa karroknunata aysashpa rihukkunashinami yapa sinchita uyarirkakuna. ¹⁰Chay chilikkunapa chupankunapi shuk uputinti kashashinami karkakuna. Chay kashankunawa atiparkakuna runakunata tuksinata. Chasna tuksishpankuna pichka killata chay runakunata parisichirkakuna. ¹¹Chay chilikkunapa kamachik apunkunaka chay supaykunata tapana manchaypa uchkuta kuyrakarka. Paypa shutinka karka *hebreo shimipi Abadón. Chaymanta *griego shimipi shutinka karka Apolión, chayka rimanayanmi waklichik.

¹²Chasna chay chilikkunaka tuksishpankuna chay puntiru manchaypa parisinami paktarirka. Chaymanta ishkey manchaypa parisinakunarami tiyan.

**Chay kanchis angelkunamanta
soktaynin angelka
pukushkanmanta riman**

¹³Chaymanta soktaynin *angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan uyarkani chay Yaya Diospa puntanpi kahuk oromanta rurarissha tuchpashina chawpimanta shuk rimahushkata. ¹⁴Chaypina chay rimahukka chay soktaynin trompetata pukuk angelta rimarka: Chay Eufrates atun yaku mayanpi chusku watarishka angelkunata paskakriy nishpa. ¹⁵Chaypina chay angelka paskak rirka chay chusku watarishka angelkunata. Paykunaka alicharishka karkakuna chay ura, chay puncha, chay killa, chay wata tukuy runakunata yupashpa kimsa parihu muntunpi churashpa, chay kimsamanta shuk muntun tuputa wañuchinankunapa. ¹⁶Chaymanta uyarkani maytukuy suntalukunami kaballupi wañunakuk rinkakuna. Ishkey

pachak waranka warankakunami karkakuna.

¹⁷Tukuy kaykunata rikuhushkaynillapi muskuypishina rikurkani. Chay kaballukunapi purihuk runakunaka aserumanta arkana kamisata churarishkami karkakuna. Paykunapa kamsankunaka karkakuna ninashina puka, silushina killu, *asufriushina killuwa pintarishka muruhlla. Chay kaballukunapa umankunaka shuk pumapa umanshinami karkakuna. Shiminkunamantata nina kushni asufriwa llukshirka.

¹⁸Chay llukshihuk nina kushni asufriwa tukuy runakunata yupashpa kimsa parihi muntunpi churashpa, chay kimsamanta shuk muntun tupu wañurkakuna. ¹⁹Chay kaballukunaka shiminkunamanta llukshihushkankunawa chupankunawapas wañuchik karkakuna. Chay chupankunaka machakuyashina rikurirkakuna. Chay machakuyakunapa umanwashina runakunata waklichirkakuna.

²⁰Chay kishpishka runakunaka chay wañuykunata rikushpankunapas millaypata rurashpa kawsahushkankunata mana sakirkakunachu. Supaykunata kasushpa kushichishpa katirkakuna. Chay oromanta, kullkimanta, bronsemanta, rumimanta, kaspimanta, mana rikuk, nima uyanata atipak, nima purinata atipak runakunapa rurashkankunata Yaya Diostashina mañashpa katirkakuna.

²¹Chaymanta mana sakirkakunachu runa masinkunata wañuchinata, nima supaykunata kayashpa ruranankunata. Chaymanta mana sakirkakunachu musayanakushpa kawsanankunata, nima shuwanankunata-pas.

**Shuk angel uchilla
killka wankurishkata
apamushkanmanta riman**

10 ¹Chaymanta atun yachayyu *angelta rikurkani, shuk puy chawpipi silumanta uraykumuhushkata.

Uman awapika shuk tsunki rikurirka. Uyanka intishinami rikurirka. Chankanmanta chakinkama shuk nina sintihukshina rikurirka. ²Makinpi shuk uchilla killka paskarishkata apamurka. Chaypina kуска chakinwa atun yaku marpi, lluki chakinwa allpapi shayarik shamurka. ³Chasna shayarik shamushpan shuk pumashina sinchita kaparirka. Chasna kaparihushkanpi kanchis kuti rayuka sinchita uyarirka. Chay rayukunaka shuk rimahushkashinami uyarirkakuna. ⁴Chay rayu rimahushkata killkanayashpayni silumanta uyarkani shuk shimi rimawahushkata: Ama killkaychu chay kanchis kuti rayu uyarihushkapi uyashkaykita. Wakaychay yuyaykillapi mana nima pi yachanapa nishpa.

⁵Chaypina chay rikushkayni angelka atun yaku marpi allpapipas shayahukka kуска makinta awama alsarka tukuy yachanankunapa chasnahushkanllapi rimananka shutipa kananta. ⁶Chasna makinta alsashpan rimarka: Tukuy uras kawsak, siluta allpata atun yaku marta, tukuy chaykunapi tiyakkunatapas rurak Yaya Dios kastigawachun kasna rimanaynika mana shutipa, kashpanka: Kunanka Yaya Dioska mananami chapannachu. Ñami tukuy rimashkanta paktachihun. ⁷Chay kanchisnin angel trompetanta pukunan uras paktashpan tukuy Yaya Dios runakunawa rurananta yuyarishkanka paktarinkami, imashnami ñawpa paypa yachayninwa yachachikkunata rimarka nishpa.

⁸Chaymanta chay Yaya Diospa puntanpi kahuk mesamanta rimahukka kutikashka silumanta rimawahushkata uyarkani kasna nishpa: Apakriy chay killka paskarishkata, chay atun yaku marpi allpapipas shayahuk angel makinpi charihushkata.

⁹Chasna rimawashpanmi chay angelta tapuk rirkani: Chay killkarishkastuta

kuway nishpa. Chaypina chay angelka kuwashpan rimawarka: Kaykaya. Apashpayki mikuy. Chayta mikushpayki shimikipika mapa mishkishinami kanka. Wiksayki ukupika aya tukushpanmi nanachinka.

¹⁰Chaypina chay killkarishkastuta chay angelmanta apishpayni mikurkani. Chasna mikushpayni shiminipi shuk mapa mishkishina karka. Mikushkayni-washa wiksayni ukupika aya tukushpan nanachiwarka.

¹¹Chaypina chay angelka rimawarka: Kanmi runakunata kutikashka rimanayki tiyan pasanmanta. Achka llaktakunapi kawsak runakuna parisinankunamanta rimanayki tiyan, chaymanta achka muntun runakuna karan muntun chikan shimita rimakkuna parisinankunamanta, chay runakunata kamachik apunkuna parisinankunamantapas rimanayki tiyan nishpa.

Ishkay ali yachachikkunamanta riman

11 ¹Chasna muskuypishina rikuhushkaynillapi shuk tupuna kaspita kuwashpan shuk rimawarka: Kay kapiwa *Yaya Diospa wasinta tupukriy. Chay wasinpi rupachina tuchpashinatapas tupukriy. Chaymantapas chaypi Yaya Diosta kushichishpa mañahuk runakunata yupakriy. ²Chay Yaya Diospa wasinmanta ashwan kanchama pampa kincharishkataka mana tupunkichu. Chay pampa kincharishkapika Yaya Diosta mana kasuk runakunami yaykushpankuna amuyankakuna. Chasnallatami chay runakunaka Yaya Diospa llaktan Jerusalenta amuyashpankuna chusku chunka ishkay killata waklichinkakuna nishpa. ³Chaymanta Yaya Dioska rimawarka: Waklichinankuna uras chay

ñukamanta alita yachachik ishkay runaynikunataka yachaynitami kusha runakunata pasanmanta rimashkay-nita yachachinankunapa. Paykunaka churarishka kankakuna llakihuk churarishkashina runakuna uchankunata yuyarinankunapa. Chasna churarishka chay shuk waranka ishkay pachak sokta chunka punchata runakunata yachachinkakuna nishpa.

⁴Chasna Yaya Dioska rimawashpan yacharkani chay ishkay yachachikkunaka chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik wañukunaka tukuy allpapi kamachik Yaya Diospa puntanpi rikushkankuna ishkay olivos kaspikuna ishkay lamparinkunapas kanankunata.

⁵Maykan runakunapas chay ishkay yachachikkunata millaypata ruranayashpankunaka Yaya Dios paykunata kuyrashpan shiminkunamanta ninatashina llukshichinka lampu kuntrankunata rupachinanpa. Tukuy paykunata millaypata ruranayak runakunaka wañunankuna tiyan. ⁶Chay ishkay yachachikkuna Yaya Diospa yachayninwa atipankakuna tamyata arkanata Yaya Diospa shiminta yachachihushkankuna tukurinan punchakama. Chaymanta atipankakunami tukuy yakukunata yawarta ruranata. Chaymantapas masna kutipas atipankakuna tukuy manchaypata rurashpa runakunata parisichinata uchankunata yuyarinankunapa.

⁷Chaymanta chay ishkay yachachikkunaka yachachihushkankunata tukuchishpankuna chay supaykunata tapan uchikumantami shuk manchaypa animalshina rikunayu llukshimunka. Chasna llukshimushpan chay animalka chay ishkay yachachikkunata chiknishpan kallarinka wañunakunata. Chaypi paykunata winsishpa wañuchinka. ⁸Chasna paykunata wañuchishpan chay yachachik-

kunapa aychankunata wichunkakuna chay Jerusalén llaktapa ñampi chawpipi. Chay llaktallapillatami paykunapa Amunkunata kruspi wañuchirkakuna. Chaypi kawsak runakuna chay Babilonia atun llaktapi kawsakkunashina millaypata rupashpa Yaya Diosta mana kasushpa kawsankakuna. Chaymantapas Sodoma llaktapi kawsakkunashina Egipto allpapi kawsakkunashina millaypakunata rurashpa kawsankakuna.

⁹Chasna chay ishkay yachachikkuna wañuchiy tukushkankunawasha kimsa puncha chawpita tukuy partimanta runakuna chay ishkay wañushkakunapa wichurishka aychankunata rikunkakuna. Tukuy ayllukunamanta, tukuy chikan shimita rimakkunamanta, tukuy allpakunamantapas runakuna aychankunata rikunkakuna. Chasna chay wichurishka aychankunata rikushpankuna manami munankakunachu nima pi paykunata pampanankunapa. ¹⁰Chay ishkay yachachikkuna wañushpankuna tukuy llaktakunapi kawsak runakuna atunta kushikunkakuna manana paykunata killachishkankunarayku, imashnami killachishpa kawsapayarkakuna millaypata rurashkankunata yuyachishpankuna. Chasna kushikushpankuna fiestata rurashpa regalukunata shukta shukta kunakunkakuna.

¹¹Chay ishkay yachachikkunapa aychankuna kimsa puncha chawpita wichurishka kashpankuna Yaya Dioska wañushkankunamanta kawsachimurka. Chaypina atarimurkakuna. Chasna atarimushkankunata rikushpankuna runakunaka atunta mancharishpa kiparirkakuna. ¹²Chaymanta uyarkakuna silumanta shuk sinchi shimiwa chay ishkay yachachikkunata rimahushkata ¡sikamuychi kayma! nishpa. Chaypina puyu ukupi siluma riirkakuna. Chay paykunata chiknik runakunaka rihushkankunata rikurkakunami. ¹³Chasna silumarishpankuna shuk sinchi allpa kuyuy

tiyarka. Chasna allpa kuyurishpan chay llaktapi wasikunata yupashpa chunka parihu muntunpi churashpa, chay chunkamanta shuk muntun tupu wasikuna tularishpankuna urmarkakuna. Chaypi kanchis waranka runakunami wañurkakuna. Chay wañuymanta kishpishka runakunaka manchaywa kiparishpankuna chay silupi kawsak Yaya Diosta atun yachayumi kanki nishpa rimarkakuna.

¹⁴Chasnami chay ishkaynin manchaypa parisinaka ña paktarirka. Chaymanta utkallami kimsaynin manchaypa parisinaka paktarinka.

**Chay kanchisnin
angelka trompetanta
pukushkanmanta riman**

¹⁵Chaypina chay kanchisnin *angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan achka sinchita kaparishpa rimahushkunata uyarkani kasna nishpa:

Kunan shuti Yaya Diosninchika
paypa Kachashkan Kishpichikwa pakta ña tukuy allpapi
kawsak runakunata kamachinata kallarishkakuna.

Kunanmanta pachami
wiñayparayku kamachinkakuna.

¹⁶Chaypina Yaya Diospa puntanpi apupa tiyarinankunapi tiyahuk ishkay chunka chusku rukukunaka allpakama kumurishpankuna payta kushichishpa atunyachirkakuna:

¹⁷ A Yaya Dios,
Tukuy pa apunmi kanki.
Tukuyta atipak kanki.
Ñawpamanta pacha tiyak,
kunankama kawsak kanki.
Kunan atun yachaykita rikuchishpayki
kallarishkanki kamachinata.
Chayrayku kanta atunta agradesinchi.

¹⁸ Tukuy llaktakunapi kawsak runakuna kanta mana kasunayashpa yapa piñarirkakuna.

Chasna piñarishpankuna
 ñami kanpapas piñarinyki
 punchaka paktarishka.
 Ñami paktarishka tukuy wañushka-
 kunata kawsachishpayki
 rimanaykipa pimi kastigarinka,
 pimi kishpinka nishpa.
 Ñami paktarishka tukuy runaykiku-
 nata alita rurashkankunarayku
 kushichinayki punchaka.
 Kanpa yachaykiwa shimikita alita
 yachachikkunata kushichinki.
 Chaymantapas tukuy kanta kasuk
 yuyak runakunata kushichinki,
 mana imananchu
 yachayyu mana yachayyu kashpan-
 kunapas.
 Ñami paktarishka kay allpapi
 waklichishpa kawsak
 runakunata kastiganayki punchaka.
 Parisichishpa kawsashkankunarayku
 paykunana wiñaypata parisi-
 nankuna tiyan nishpa.

¹⁹Chasna chay rukukunaka rimashpan-
 kuna rikurkani silupi *Yaya Diospa
 wasinpa punkun paskarihukta. Paypa
 wasin ukupi rikurkani chay Yaya Diospa
 kamachishkankuna ñawpa killkarishkapa
 wakaychanan maletata orowa armachirish-
 kata. Chasna chay wasi punkuka paskarish-
 pan sinchi ilampakuna rikurirakuna,
 sinchita rimashkashinami uyarirka,
 chaymantapas sinchi rayukuna uyarirka-
 kuna. Chay urasllatami sinchi allpa
 kuyuy tiyarka. Chaymanta achka tamya
 chiriwa sinchiyashka bolakuna sinchita
 urmarkakuna.

**Juanka shuk warmita,
 shuk manchaypa purawashina
 rikunayutapas
 rikushkanmanta riman**

12 ¹Chaymanta rikurkani silupi
 shuk manchariypa suma rikuna-
 yuta, Yaya Diosta kasuk runakuna

pasanankunamanta yachachinayahush-
 kata. Chay rikushkaynika shuk warmi
 karka intiwa wankurishka, imashnami
 shuk llachapawa. Chay warmipa chakin
 ukupi rikurkani killata. Chaymantapas
 umanpi rikurkani chunka ishkey
 istrillakunamanta rurarishka tawasam-
 patashina. ²Chay warmika chichu
 kashpan ña wawayanapa wixsan
 nanahushpan sinchita kaparirka.

³Chaymantapas rikurkani silupi shuk
 yapa manchaypa rikunayuta, supayku-
 napa apun rurananmanta yachachinaya-
 hushkata. Chay rikushkaynika chakiyu
 puka purawashinami karka, kanchis
 umayu, chunka kachuyu. Chay kanchis
 umankunapika apupa tawasampankuna-
 tashina churarishka karka. ⁴Chay
 purawashina manchaypa rikunayuka
 tukuy istrillakunata yupashpa kimsa
 parihu yupashkapi churashpa, chay
 kimsamanta shuk yupashka tupu
 istrillakunata chupanwa silumanta
 allpama urmachirka. Chaymanta chay
 purawaka chay wawayanalla warmipa
 puntanpi shayarirka wawayashpan
 wawanta mikananpa.

⁵Chaypina chay warmika shuk kari
 wawata wawayarka. Chay wawanka
 tukuy llaktakunamanta runakunata
 shuk puncha fierromanta rurarishka
 barawa sinchita kamachinan tiyan.
 Chay purawaka chay wawata mikuna-
 yashpan Yaya Dios payta pusharka
 kamachinan tiyarinan puntama paywa
 pakta kamachinanpa.

⁶Chasna Yaya Dios wawanta pushash-
 pan mamanka chunlla chakishka
 allpama miturka. Chaypi Yaya Dioska
 shuk ali kawsanata payrayku alicharka
 chaypi payta shuk waranka ishkey
 pachak sokta chunka punchata
 wakaychananpa.

⁷Chaykunata rikushkayniwasha silupi
 rikurkani achka kallarihushkakunata

makanakunata. Chay *angelkunapa atun kamachik angel Miguelmi tukuy paypa kamachinan angelkunawa pakta makanakurkakuna chay purawashina rikunayu supaykunapa apunwa, tukuy paypa kamachinan supaykunawapas siluta amuyanayahushpankuna. ⁸Chasna makanakushpankuna chay purawaka tukuy kamachinan supaykunawa paktami makay tukurkakuna. Chayraykumi silumanta wichuy tukushka karkakuna, supaykunapa apun manana Yaya Diosta runakunamanta rimak rinanpa mana ali rurashkankunata, nima tukuy runakunata kamachinanpa. ⁹Chay purawaka chay ñawpamanta pacha runakunata llullachishpa kawsak machakuyami. Paypa shutinka Washanchakmi, chaymanta shuk shutinka Yaya Diospa Kuntran Supaykunapa Apunmi. Payka tukuy runakunata llullachik kan. Paymi tukuy kamachinan supaykunawa pakta allpama wichuy tukurka.

¹⁰Chaymanta uyarkani silupi sinchi shimiwa rimahushkata kasna:

Kunan shuti ñami Yayanchi Dioska wawankunata supaykunapa apunta kichushkanta rikuchin.

Kunan ñami atun yachayninta rikuchihun.

Ñami kallarithka kamachinata.

Chaymantapas Kachashkan Kishpichiktapas ña churashka paywa pakta kamachinanpa.

Kunan shuti ña supaykunapa apunka silumanta wichuy tukushka.

Manara wichuy tukushpan

Yayanchi Diosta kasuk masinchikunamanta punchanti tutanti mana alita rurashkankunata rimak ripayarka.

¹¹Chay Obeha Maltaka wañushpan yawarninka shuturirka Yaya Dios tukuy payta kasukkunata llakichinanpa.

Chay Yaya Diosta kasuk masinchikunaka yawarnin shuturishkanpi sinchikushkankunarayku chay supaykunapa apunta winsirkakuna.

Chaymanta Yaya Dios paykunata kishpichishkanta rimashpa kawsashkankunarayku chay supaykunapa apunta winsirkakuna.

Chaymantapas winsirkakuna runakuna wañuchihushpankunapas mana sakishpa Yaya Diosta kasushkankunarayku.

¹²Chasna supaykunapa apunta winsishkankunaraykumi akuychi atunta kushikushunchi tukuy silupi kawsakkuna.

Alaw tukuy allpapi kawsak runakuna. Kankunaraykuka atuntami llakirinchi, chay supaykunapa apun kankunama uraykushkanrayku. Payka yachashpan runakunata kama-chihushkan ña tukurihushkata yapa sinchita piñarishka nishpa.

¹³Chasna chay purawashina rikunayuka allpama wichuy tukushpan kallarithka chay warmi kari wawata wawayashkata wañuchinayashpa katinata.

¹⁴Chasna payta katishpan Yaya Dioska chay warmita atun ankapa rikrankunata kurka, pawashpan chay chunlla chakishka allpama pakak rinanpa. Maypimi Yaya Dioska payrayku alicharka, chaypi kimsa wata chawpita payta karashpa wakaycharka chay purawaka mana apinanpa.

¹⁵Chaypina chay purawaka shimimanta achka yakuta kacharka chay warmita sinchita shutuhuk yakuwa chinkachinanpa. ¹⁶Chasna chay manchaypa yakuta kachashpan allpaka

chay warmita yanapashpa paskarirka. Chaypina chay purawapa kachashkan yakuka llampu yaykurka. ¹⁷Chasna chay purawaka mana atipashpan chay warmita wañuchinata sinchita piñarirka. Chasna piñarishpan tukuy chay warmipa mirayninkunawa makanakuk rirka. Chay mirayninkunaka Yaya Diospa kamachishkanta Jesukristupa yachachishkantapas mana sakishpa kasuk runakunami kanahun.

**Juanka ishkay
manchaypa animalkunata
rikushkanmanta riman**

13 ¹Chasna chay purawaka piñarishpan atun yaku mar mayanpi shayarirka. Chaypina shuk manchaypa animalta chay yakumanta llukshimuhukta rikurkani. Chay animalpas chay purawashina kanchis umayu chunka kachuyumi karka. Karan kachunpika apupa tawasampatashinami churarishka karka. Chay kanchis umankunapika Yaya Diosta yapa piñachik chay animalpa shutinkuna killkarishka karkakuna. ²Chay animal rikushkaynika shuk yana pumashina rikunayumi karka. Chakinkunaka osopashinami karkakuna. Paypa shiminka shuk atun pumapashinami karka. Chaypina chay purawaka payta kurka atun yachayninta runakunata sinchita kamachinanpa.

³Chay pumashina rikunayuka shuk umanpi wañuyupa pitirishkayumi karka. Chaymanta chay pitirishkanka ampirishka karka. Tukuy allpapi kawsak runakunaka chay wañuyupa pitirishkanmanta ampirishkanta rikushpankuna mancharirkakuna. Chasna wañuyta winsik kashkanta rikushpankuna payta kirishpa katirkakuna. ⁴Chaymantapas chay manchaypa purawashina rikunayuta kushichishpami kawsarka-

kuna, chay manchaypa animal yakumanta sikamushkata yachayninta kushkanrayku. Chaymanta chay yakumanta sikamushka animaltapas kushichishpa kawsarkakuna: Mana tiyanchu nima shuk kanshina atun yachayyuka. Nima maykan atipanchu kanta winsinata nishpa.

⁵Chay purawaka yachayninta kushpan chay manchaypa animalka pay kikinta atunyachishpa Yaya Diosmanta millaypata rimashpa kawsarka. Yaya Dioska payta sakirka chusku chunka ishkay killakunata munashkanta rurashpa kawsananpa. ⁶Chaypina Yaya Diosta pukllachishpa paymanta millaypata rimashpa kawsarka. Yaya Diospa kawsananmanta paywa pakta silupi kawsakkunamantapas millaypata rimashpa kawsarka.

⁷Chaymanta Yaya Dioska sakirka akillashkan runakunawa makanakushpan chay animalka winsinanpa. Chasna winsishpan tukuy ayllukunamanta runakunata, tukuy chikan shimita rimak runakunata, tukuy allpakunamanta runakunatapas kamachikmi tururka. ⁸Chaypina tukuy allpapi kawsak mana Yaya Diosta kasuk runakunaka payta kushichishpa kawsankakuna. Paykunapa shutinkunaka manami killkarishkachu kahunkuna chay Yaya Dioswa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkapi. Chay killkaka ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku wañushka Obeha Maltapami kan. Chaypika Yaya Dioska kay munduta rurashkanmanta pachami paywa kawsak runakunapa shutinkunaka killkarishka kanahun.

⁹Maykankunachari uyanahun kay rimahushkaynita alita shunkunpi wakaychachun:

¹⁰Yaya Dios munashpan shukkunata apishpa karselpi

churanankunapa, chaykunaka
karselma rinankuna tiyan.
Yaya Dios munashpan
shukkunata sabliwa wañuchinanku-
napa,
chaykunaka sabliwa wañuchiy
tukunankuna tiyan.

Chasna parisinakuna tiyashpan
ñukanchi Yaya Diospa akllashkan
runakunaka payllata yuyashpa mana
sakishpa alita paypi sinchikunanchi
tiyan.

¹¹Chaymanta rikurkani shuk animal-
shina rikunayuta allpa ukumanta
llukshimuhukta. Chay animalka obeha
maltashina ishkay kachuyumi karka.
Chasna obeha maltashina kachuyu
kashpanpas paypa rimananka chay
manchaypa purawapa rimananshinalla-
tatami karka. ¹²Chay animalka tukuy
chay wañuyupa pitirishkanmanta
ampirishka animalpa munashkanta
rurashpa kawsarka, payshina yachayyu-
llatata kashpan. Chasna tukuy allpapi
kawsak runakunata yuyachirka chay
ampirishka animalta kushichishpa
kawsanankunapa.

¹³Chasna chay ampirishka animalta
yanapashpan tukuy runakunapa
rikushkankunapi atun yachaywa nima
ima uras rikushkankunata rurarka.
Ninatapas silumanta allpama
urmachirka. ¹⁴Chasna Yaya Dios
sakishkanrayku chay animalka chay
ampirishka animalpa rikushkanpi atun
yachaywa runakuna nima ima uras
rikushkankunata rurashpan tukuy
allpapi kawsak runakunata llullachirka.
Chasna runakunata llullachishpan chay
sabliwa wañuyupata pitirishkanmanta
kawsarishka animalshina rikunayuta
rurachirka chayta runakuna kushichi-
nankunapa. ¹⁵Chaymanta chay
animalka Yaya Dios sakishkanrayku
chay kushichishkankunata shuk

kawsashina rimakta rurarka. Chay
rurachishkan animalshina rikunayuta
mana mañak runakunataka wañuchi-
chirka. ¹⁶Chaymanta kamachirka tukuy
runakuna mana kуска makinpi
kashpanka urintinkunapi killkarishka
kanankunapa. Tukuy kamachirishka
karkakuna killkarinankunapa, yachayyu
mana yachayyu runakunapas, kullkiyu
mana kullkiyu runakunapas, chaymanta
patronyu mana patronyu runakunapas.
¹⁷Maykan runakunami mana killkarish-
kachu karkakuna mana atiparkakuna-
chu rantinata nima rantichinata. Tukuy
runakuna kamachirishka karkakuna
chay animalpa shutinwa, mana
kashpaka paypa shutinpa numerunwa
killkarinankunapa.

¹⁸Kaykunamanta rimashkaynita
asirtanaykichipaka Yaya Diosmanta
yachayta munankichi. Chay yachaywa
alita yachakuychi yachanaykichipa pimi
kan chay pitirishkanmanta ampirishka
manchaypa animalka, mana kankunata
llullachinanpa. Paypa shutinpa
numerunka rimanayan shuk runapa
shutinta. Chay numerunka sokta pachak
sokta chunka soktami.

**Juanka Yaya Diosta kasuk
runakuna shuk mushu takinata
takihushkankunata
rikushkanmanta riman**

14 ¹Chaymanta chay Obeha
Maltata rikurkani maypimi Yaya
Diospa llaktanka, chay Sion urkupi
shayahushkanta. Chaymanta shuk pachak
chusku chunka chusku waranka runaku-
natami paywa pakta tantaylla kahukku-
nata rikurkani. Chay runakunapa
urintinkunapika chay Obeha Maltapa
shutin killkarishka karka, paypa
Yayanpa shutinpas.

²Chaymantapas uyarkani silumanta
shuk atun yaku urkumanta urmahukta-

shina. Chayllatami shuk sinchi rayushina uyarirka. Chaymantapas karka achka takishpa *arpankunata waktahushkashina yapa suma.

³Chay achka runakunaka Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntanpi, chay chusku kawsakkunapa, chay ishkey chunka chusku rukukunapa puntankunapipas shuk mushu takinata takirkakuna. Chay shuk pachak chusku chunka chusku waranka runakunalla atiparkakuna chay mushu takinata yachakunata, tukuy allpapi kawsak runakunamanta paykunalla uchankunamanta kishpichirishka kashkankunarayku. ⁴Chay Yaya Diosta kasuk runakunaka chay runa masinkunapa rurashkankuna yanka dioskunata manami kushichirkakunachu. Paykunaka kay allpapi Yaya Diosllatami kasushpa kawsarkakuna. Chaymantapas chay Obeha Maltata alita kasushpa katirkakuna. Chay Obeha Maltaka chay runakunata tukuy allpapi kawsak runakunamanta supaykunapa apunta kichurka paypa Yayan Diospapas kanankunapa. ⁵Chasna kashpanmi Yaya Diospa rikushkanpika ucha illa kanahun, nima shuk llullata rimashkan-kunata tarishkachu.

**Juanka kimsa
angelkunapa rimashkankunata
uyashkanmanta riman**

⁶Chaymanta rikurkani shuk *angelta kуска silu awapi pawarihukta. Chay angelka tukuy allpapi kawsak runakunata yachachirka tukuy uras chasnalla rimak Yaya Diospa ali shiminta runakunata kishpichinanmanta. Tukuy allpakanapi kawsak runakunata, tukuy ayllukunamanta runakunata, tukuy chikan shimita rimak runakunatapas yachachirka. ⁷Chay angelka sinchita kaparishpami rimarka: Ñami Yaya Dioska tukuy payta mana kasuk runaku-

nata kastiganan uraka paktarishkana. Chayrayku Yaya Diosta manchashpa alita kasuychi. Payllatana yuyashpa kushichiychi. Paymi siluta, allpata, atun yaku marta, tukuy yaku umakunatapas rurarka. Chayrayku payllata kushichishpa mañaychi.

⁸Chasna rimashkanwasha shuk angelna tukuy millaypata rurachik runakuna chinkarinankunamanta rimarka. Chay runakunata yanka shutiyachishpan chay ñawpa millaypakunata rurachik runakunapa llaktan Babiloniata rimarka kasna: Ñami chinkarirkana chay Babilonia atun llaktaka. Ñami chinkarishkana. Chay Babilonia llaktapi kawsak runakunaka mana sakinayashpa tukuy millaypakunata rurarkakuna. Chasna rurashpankuna tukuy allpapi kawsak runakunata llullachishpa yachachirkakuna paykunata katishpa yuyay illashina tukuy millaypakunata ruranankunapa. Paykunata yachachirkakuna Yaya Diosta sakishpa yanka dioskunata kushichishpa kawsanankunapa, imashnami shuk warmi kusanta sakishpan shukwa shukwa kawsakshina.

⁹⁻¹⁰Chasna chay ishkeynin angel rimashkanwasha shuk angelna sinchita kaparishpa rimarka: Yaya Dioska atunta piñarishpa kastiganan tiyan chay pitirishkanmanta ampirishka animalta kushichishpa, payshina rikunayu rurarishkata mañashpa kawsak runakunata. Chaymantapas alimi nishpa urintinkunapi, shukkunaka makinkunapi chay animalpa shutinwa killkarishpankuna mana llakichishpachu sinchita kastiganan tiyan. Paykunaka chay Obeha Maltapa tukuy paypa angelkunapa puntankunapi nina *asufriwasi sintihukpi atunta parisinkakuna.

¹¹Chasna Yaya Dios paykunata kastigashpan chay manchaypa animalta

kushichik, chay animalshina rikunayuta mañak, shutintapas killkarishka runakunaka wiñayparayku parisinkakuna. Mana samashpachu punchanti tutanti chay nina asufriwa sintihukpi parisinkakuna.

¹²Tukuy chayta yachashpaykichi kankuna Yaya Diospa wawankuna mana sampayashpa alita sinchikunaykichi tiyan. Yaya Diospa kamachishkankunata alita kasushpa Jesukristullapi sinchikushpa kawsanaykichi tiyan nishpa.

¹³Chaymanta shuk rimawahushkata silumanta uyarkani: Kay rimanaynita killkay. Kunanmanta pacha kushillami kankakuna Jesukristupi kirishpa wañukkunaka nishpa.

Chasna rimashpan Yaya Diospa Espiritunka aynirka: Ari. Chasna wañuk runakunaka parisinankunamantami samankakuna, manana parisinkakunachachu. Jesukristuta alita kasushkankunaraykumi Yaya Dioska paykunata kushichinka nishpa.

**Juanka Yaya Dios tukuy
payta mana kasuk
runakunata kastigananta
rikushkanmanta riman**

¹⁴Chaymanta rikurkani shuk yura puyuta. Chay yura puyupa awanpi rikurkani shuk runashina rikunayu tiyahukta. Paypa umanpika oromanta tawasampatashina churarishkami karka. Makinpika shuk sablitashina wiluyu kumurishkata apamurka.

¹⁵Chaypina *Yaya Diospa wasinmanta shuk *angel llukshimurka. Allpapi kawsak runakunata muyukunatashina rikushpan sinchita kaparishpa chay yura puyupa awanpi tiyahukta rimarka: ¡Ñami pallanayki uraka paktarishkana! Chay allpapi muyukunaka ñami pukushkakuna pallanaykipa. Chayrayku chay wilu sablikiwa pallakriy nishpa.

¹⁶Chaypina chay yura puyupa awanpi tiyahukta chay allpapi muyukunata sablinwa pitishpan pallarka.

¹⁷Chaymanta chay silupi kahuk Yaya Diospa wasinmanta shuk angelna llukshimurka. Chasna llukshimushpan paypas shuk sablitashina wiluyu kumurishkata apamurka.

¹⁸Chaymanta Yaya Diospa wasinpi kahuk tuchpashina ukumanta shuk angelna llukshimurka. Payka Yaya Diospa churashkan karka ninawa tukuy munashkanta rurananpa. Allpapi kawsak runakunaka millaypata rurashkankunawa pukushka uva muyukunatashina rikushpan chay wilu sablitashina apamuk angeltaka sinchita kaparishpa rimarka: Chay sablikiwa allpapi kahuk uva chakrakunamanta muyukunata pallakriy, ñami pukushkakuna nishpa.

¹⁹⁻²⁰Chaypina chay angelka chay wilu sablinwa allpapi kahuk uvakunataka pitishpa pallarka. Chasna pallashpanna churarka llakta kanchapi shuk atun kincharishkapi chaypi saru saruy tukunankunapa. Yaya Dios runakunata yapa piñarishkanrayku chasnashina kastigay tukunkakuna. Chasna saruy tukushpankunana uva churanankunamanta yakunka llukshimuhukshina yawar llukshimurka. Chasna kashpanmi rikurkani achka yawar untarishkata kimsa pachak kilometro tuputa kaballukunapa kunkan sikin awankama.

**Juanka kanchis kastigak
angelkunata rikushkanmanta riman**

15 ¹Chaymanta shuk atun manchanpasananmanta yachachiwashkata. Chay rikushkaynika karkakunami chay kanchis *angelkuna runakunata kastiganankunapa rihukkuna. Paykunaka paktachinkakunami runakunapi kanchis

atun parisinakunata. Chasna mana alita rurak runakunata kastigashpankunara Yaya Diospa piñayninka pasarinka.

²Chaymantapas rikurkani shuk atun yakutashina pasakta rikuyupa espehu-shina chuya. Chay yakushina rikunayuka ninawa chapurishkashina karka. Chay chuya yakushina mayanpika chay manchaypa animalta mana kushichik runakunami shayahurkakuna. Paykunaka chay animalshina rurarithka rikunayuta mana mañakchu karkakuna. Chaymantapas mana killkarishkachu karkakuna chay animalpa shutinwa, nima numerunwapas. Chasna Yaya Diospa kuntrankunata mana kasushpa winsishpankuna Yaya Diospa kushkan *arpankunawa payta kushichishpa chaypi shayahurkakuna. ³Yaya Dios paykunata kishpichishkanmanta takirkakuna, imashnami Yaya Diosta kasuk Moisés wañupas ñawpa takirka. Chaymantapas uchanchikunarayku wañushka Obeha Maltaka kishpichik kananmanta takirkakuna kasna:

A Yaya Dios, tukuy rurashkaykikunaka manchariypa alikunami kanahun.

Kanka tukuyupa apunmi, tukuyta atipakmi kanki.

Alikunallata rurak kashpayki tukuy runakunata rurashkanchikunamanta chasnallami tapunki.

Alita rurashkakunataka kishpichinki.

Mana alita rurashkakunataka kastiganki.

Manami shukta shukmanta ashwanta valichinkichu.

Tukuy rimashkaykika shutipami kan. Tukuy llaktakunapi kawsak runakunata kamachikmi kanki.

⁴Kanllami ucha illa alillata rurak kanki.

Chayrayku tukuy runakuna kantaka manchananchi tiyan.

Kanmi tukuyupa apun kanki.

Tukuy runakuna kanta atunychishpa kushichinanchi tiyan.

Tukuy llaktakunapi kawsak runakunaka alillata rurak kanaykita rikunkakuna.

Chayrayku kanta kushichishpa mañak rinkakuna nishpa.

⁵Chaymanta rikurkani silupi *Yaya Diospa wasin ukupi kwartun paskari-hushkata. ⁶Chay wasi ukumanta chay kanchis parisinakunawa kastiganapa rihuk kanchis angelkunaka llukshimurkakuna. Paykunaka suma yura chuya churarithkakunami karkakuna. Pichunkunapika oromanta chumpita watarishkami karkakuna. ⁷Chaypina Yaya Diospa puntanpi chusku kawsakkunamanta shukka chay kanchis angelkunata oromanta rurarithka matita kurka, karan shukta shuk matita. Chay matikunaka chay tukuy uras kawsak Yaya Diospa sinchi piñaynin untakta karkakuna. ⁸Chaypina tukuy Yaya Diospa wasin ukupi kushni tururka, suma atun yachayyu tukuyta atipak Yaya Dios chaypi kahushkanrayku. Chasna tukushpan nima pi atiparkachu chay wasinpi yaykunata chay angelkuna tukuy chay kanchis kastigukunata paktachinankunakama.

**Juanka kanchis angelkuna kanchis
kastigukunata
paktachishkankunata
rikushkanmanta riman**

16 ¹Chaymanta uyarkani *Yaya Diospa wasinmanta chay kanchis *angelkunata sinchita rimahushkata: Talik riychi chay kanchis matikichikunata Yaya Diospa sinchi kastigananta chay allpapi paktachinaykichipa.

²Chaypina chay puntiru angelka matinta allpapi talik rirka. Chasna talishpan tukuy chay manchaypa animalpa shutinwa killkarishka, payshina rikunayu rurarishkata mañak runakunaka shuk yapa nanak mana ampiriyapa llagawa unkurkakuna.

³Chaymanta chay ishkaynin angelka matinta atun yaku marpi talik rirka. Chasna talishpan yakuka ismu yawar tukurka, imashnami shuk wañushka runapa yawarninshina. Chasna tukushpan tukuy chay yakupi kawsakunaka wañurkakuna.

⁴Chaymanta chay kimsaynin angelka matinta tukuy shutuk yakukunapi tukuy allpa ukumanta tukyarik yakukunapipas talik rirka. Chasna talishpan chay yakukunapas yawar tukurkakuna.

⁵Chasnallapi uyarkani chay yakukunata kuyrak angelka Yaya Diosta rimahushkanta kasna:

A Yaya Dios, chasna tukuy mana ali rurak runakunata kastigashkaykirayku yachanchi alillata rurak kanaykita.

Kanka ucha illami kanki, ñawpamanta pacha tiyak, kunankama chasnalla kawsanki.

⁶Chay runakunaka kanpa yachaykiwa yachachikkunata wañuchirkakuna.

Chaymantapas uchankunamanta pichashkayki runaykikunamanta shukkunata wañuchishpankuna yawarninkuna shuturirka.

Chayrayku chay wañuchik runakunata kastigashpa yawar yakuta upyachichishpayki alita rurashkanki nishpa.

⁷Chasna yakukunata kuyrak angelka rimashpan Yaya Diospa wasinpi kahuk tuchpashinamanta kasna rimahukta uyarkani:

Ari, chay angelka alitami rimashka. Tukuyapa apun, tukuyta atipak Yaya Diosmi kanki.

Chay mana alita rurak runakunata kastigashpayki alitami rurashkanki nishpa.

⁸Chaymanta chay chuskuynin angelka matinta intipi talik rirka. Chasna talishpan intika runakunata ninashina rupachishpan sinchita nanachirka.

⁹Chasna runakunata rupachishpanpas paykunaka mana uchankunamanta llakirirkakunachu Yaya Diostana kasunankunapa. Paykuna atunta kastigarishpankunapas mana munarkakunachu atun yachayninta yuyarishpa paytana kushichishpa kawsanata. Ashwan chay parisinakunata paktachik Yaya Diosmanta chiknishpa rimarkakuna payka mana alichu nishpa.

¹⁰Chaymanta chay pichkaynin angelka matinta chay manchaypa animalpa kamachinan tiyarinanpi talik rirka. Chasna talishpan tukuy chay manchaypa animalta kasuk runakunapa llaktankunaka amsa tukurka. Chaypina tukuy runakunaka manchaywa sinchi nanaywa kallunkunata kanirirkakuna. ¹¹Chasna sinchi nanayta parisishpankunapas mana sakirkakunachu millaypata rurahushkankunata. Ashwan llagankunawa inti rupachishkawa amsawa yapa parisishkankunarayku silupi kawsak Yaya Diosmanta chiknishpa rimarkakuna payka mana alichu nishpa.

¹²Chaymanta chay soktaynin angelka matinta chay Eufrates atun yakupi talik rirka. Chasna talishpan chay yakuka llampu chakirirka. Chasna yakuka chakirishpan atun ñampishina tukurka inti llukshinamanta atun apukuna tukuy suntalunkunawa chayta shamunankunapa. ¹³Chaypina rikurkani kimsa saposina rikunayu supaykuna llukshihushkakunata. Shuk supayka

chay manchaypa purawapa shiminmanta llukshimurka. Shuk supayka chay manchaypa pumashina animalpa shiminmanta llukshimurka. Shuk supayna chay manchaypa animalta yanapakpa shiminmanta llukshimurka. ¹⁴Chay kimsa supaykunaka atun yachaywa achka nima ima uras runakuna rikushkankunata rurashpami kawsankakuna. Chasna rurashpankuna tukuy allpapi kamachik atun apukunata suntalunkunawa pakta llullachishpa tantachinkakuna. Paykunata tantachinkakuna tukuyta atipak Yaya Diospa atun kastiganan punchapi wañunakunankunapa.

¹⁵Chaypina uyarkani Jesukristuka rimawahushkanta kasna: Alita uyaway. Ñukaka shamushami kunkaymanta, imashnami shuk shuwaka paktan nima pi yuyarihushkanpi. Kushilla kankakuna maykan runakunani alita kasuwashpa shamunaynita chapanahun. Chasna kasuwashpa shamunaynita chapahushpaykichika kankichimi tukuy uras churarishkaykichita alita kuyrarishkashina. Chasna kashpaykichika shamunayni uraska mana pinkarinkichichu, imashnami shuk runa pinkarin llatanta tarik shamushpanchi nishpa.

¹⁶Chaypina rikurkani chay kimsa supaykunaka tukuy apukunata suntalunkunawa pakta tantachihushkankunata chay pampa *hebreo shimipi Armagedón shutiyupi.

¹⁷Chaymanta chay kanchisnin angelna matinta wayrapi talik rirka. Chasna talishpan Yaya Diospa wasinpi kamachinan tiyarinanmanta uyarkani sinchita rimahushkata kasna: Kaywami Yaya Dioska tukuy mana alita rurak runakunata kastigananta tukuchin nishpa.

¹⁸Chasnallapi tiyarka ilampa, sinchi rayu, sinchi allpa kuyuyipas. Runakuna allpapi kawsashkankunamanta pachami

nima ima uras tiyarkachu chasna sinchi allpa kuyuyka. ¹⁹Chasna tukuy allpaka sinchita kuyushpan Yaya Diospa kuntrankunapa atun llaktaka kimsa piti tukurka. Tukuy allpakunapi atun llaktakuna piti piti tukurkakuna. Yaya Dioska chay Babilonia atun llaktapi kawsak runakunapa yapa millaypata rurashkankunata mana kunkarkachu. Chayrayku atunta piñarishpanmi paykunata sinchita kastigarka. ²⁰Tukuy islakuna tukuy urkukunapas llampu chinkarirkakuna. ²¹Silumanta achka tamya chiriwa sinchiyashka atun bolakuna sinchita urmarkakuna. Chay bolakunaka chusku chunka kilo parti llasharkakuna. Chasna Yaya Dioska paykunata sinchita kastigashpanpas uchankunamanta mana llakirirkakunachu. Ashwan chay wañuymanta kishpishka runakunaka chay bolakunawa yapa parisishkankunarayku Yaya Diosmanta chiknishpa rimarkakuna payka mana alichu nishpa.

Juanka shuk puta warmishina llaktata rikushkanmanta riman

17 ¹Chaymanta chay kanchis matikunata talik *angelkunamanta shukka rimawak shamurka: Shamuy, kanta rikuchinaynipa Yaya Dioska chay achka yakukuna chawpipi tiyahuk tukuyta millaypata rurachik putashina llaktata kastigananta. Chay llaktapi kawsakkunaka Yaya Diosta sakishpankuna llaktankunaka shukwa shukwa kawsak puta warmishina yanka diosunata kushichik tukurka. ²Tukuy allpapi kamachik atun apukunaka chay putawa ishkayyashpa millaypata rurashpa kawsarkakuna. Chaypina tukuy allpapi kawsak runakuna chay putashina llaktamanta yachakushpankuna sinchi *vinuwa machashkashina yanka dioskunata yuyashpa kawsarkakuna nishpa.

³Chasna chay angelka rimawashkan-washa Yaya Diospa Espiritun sumakta tukuypi yuyachiwashpan chay angelka shuk chunlla chakishka allpama apawarka. Chaypina rikurkani shuk warmita chay manchaypa animalpa awanpi tiyarishpan chay animalta purichihushkanta. Chay animalka pukami karka. Chaymantapas kanchis umayu, chunka kachuyu karka. Yaya Diosta yapa piñachik shutinkuna tapakta killkarishka karka.

⁴Chay warmika shuk apu warmishina suma puka ankashta churarishkami karka. Oromanta rurarishkata, yapa chaniyu chuya rumimanta rurarishkata, yapa chaniyu yura chuya wallkatapas churarishkami karka. Makinpika shuk oromanta rurarishka pusilluta apamurka. Chay pusillunpika millanayaypa ismu tiyarka rikuchinanpa chay warmi millaypa yuyayyu, tukuy millaypakunata rurak uchasapa kananta. Chasna kashpanmi achka runakunata millaypakunata yuyachin Yaya Diosta sakishpa yanka dioskunatana kushichinankunapa. ⁵Chaymanta urintinpika shuk mana riksiyapa shutin killkarishka karka. Chay shutinka rimanayan tukuyta atipak Babilonia llakta. Shukwa shukwa kawsak putashina yanka dioskunata kushichinayashpa Yaya Diosta sakikkunapa maman. Tukuy millaypakunata rurak runakunapa maman. ⁶Chay warmika Yaya Diospa aklashkan runakunapa Jesukristumanta rimashkakunapa yawarninwa machashka karka. Paykunata yapa chiknishpan wañuchi-payarka. Chasna chay llaktata rikushpayni yapa mancharirkani.

⁷Chasna mancharishka kahushkaynipi chay chunlla allpama apawak angelka rimawarka: Ama manchariychu. Ñukami rimashkayki imatami ninayan

chay warmi rikushkaykika, chaymanta purichihushkan kanchis umayu, chunka kachuyu animal rikushkaykika. ⁸Chay rikushkayki manchaypa animalka ñawpami kawsa karka. Kunanka manana kawsannachu. Chaymanta chay supaykunata tapana manchaypa uchikumanta llukshimushpan kuti rikurinka. Chaymantana wiñaypa kastigarinka. Chay uras tukuy allpapi kawsak Yaya Diosta mana kasukkunaka chay wañushka kashkanmanta kawsari-mushka animalta rikushpankuna mancharinkakuna. Chay runakunapa shutinkunaka Yaya Dios allpata rurashkanmanta pacha mana killkarishkachu kanahun chay wiñaypa paywa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkapi nishpa.

⁹Chay angelka yachachiwashpalla katirka: Kay rimahushkaynita asirtanaykichipaka alita yuyarikuna kashpaykichipasa Yaya Diosmanta yachayta munankichi. Chay manchaypa animalpa kanchis umankunaka ninayan kanchis urkukuna. Chay urkukunapimi chay warmika tiyahun. Chaymanta chay kanchis umankunallatata ninayan kanchis atun apukuna. ¹⁰Chay kanchis atun apukunamanta pichka manana kamachinahunchu. Kunanka soktayninmi kamachihun. Chay kanchisnin apuka manara tiyanrachu. Pay shamushpanka mana unaytachu kamachinka. ¹¹Chaymanta chay manchaypa animalka, maykanmi ñawpa kawsarka kanmi pusaknin shuk atun kamachik. Kunanka mana kawsanchu, chaymanta kuti shamunan tiyan. Payka chay kanchis apukunashinami kan. Shamushpanka shuk ratumantami wiñayparayku kastigarinka.

¹²Chay rikushkayki manchaypa animalpa chunka kachunkunaka kanahunmi chunka manara kamachik atun

apukuna. Paykunaka shuk ratu chay manchaypa animalwa pakta kamachinkakuna. ¹³Chay chunka apukunaka shuk yuyayllawa kashpankuna chay manchaypa animalta atun apunkunata rurankakuna. ¹⁴Chaypina chay chunka apukunaka chay Obeha Maltawa makanakunkakuna. Chasna makanakushpankuna chay Obeha Maltaka tukuy payta kasukkunawa pakta chay apukunataka winsinkakuna. Chay Obeha Maltaka tukuy kamachilkunamanta atun kamachikmi, tukuy atun apukunamanta atun apumi. Payta kasuk runakunaka Yaya Diospa aklashkan runakunami, payta mana sakishpa kawsakkuna nishpa.

¹⁵Chaymanta chay angelka rimawashpalla katirka: Chay rikushkayki yakukunaka, maypimi chay puta warmi tiyahukta rikushkanki, kanahunmi achka llaktakunapi kawsak runakuna, achka chikan shimita rimak runakuna.

¹⁶Chay rikushkayki manchaypa animal, chay chunka kachunkunapas chay puta warmishina llaktata chikninkakuna. Tukuy imankunata kichushpankuna shuk warmi llatantashinami sakinkakuna. Paypa aychantapas mikunkakuna. Puchurishkata llampu rupachinkakuna. ¹⁷Chasna rurankunapa Yaya Dios paykunata yuyachirka paypa munashkanta paktachinankunapa. Chay chunka apukunaka shuk yuyayllawa kashpankunami chay manchaypa animalta apunkunata rurankakuna. Chasna chay animalta kasunkakuna Yaya Diospa rimashkan paktarinankama.

¹⁸Chay puta warmika kanmi tukuy allpakanamanta atun apunkunata kamachik llakta nishpa.

Chay Babilonia atun llakta tukurinamanta riman

18 ¹Chaymanta rikurkani shuk *angel silumanta uraykumuhushkata. Payka yapa atun yachayyumi

karka. Intishina punchayachik kashpan tukuy allpata punchayachirka. ²Chaypina sinchita kaparishpan rimarka: Ñami tukurishka millaypata rurachik runakunaka Babilonia atun llakta nishkaka. Ñami tukurishkana. Supaykunapa kawsanankunami tukushkana. Tukuy runakunapa chiknishkan millaypa mana mikuyapa pawakkunapa wasinkuna tukushka. ³Chay Babilonia manara tukurishpan tukuy allpakanamanta runakuna chaypi kawsak runakunamanta yachakushpankuna sinchi *vinuwa machashkashina tukuy millaypakunata rurashpa kawsarkakuna. Tukuy allpapi kamachik atun apukunaka chay Babiloniapi kawsakunawa ishkayyashpa Yaya Diosta sakishpa yanka dioskunatana kasurkakuna, shuk warmi kusanta sakishpan shukwa shukwa kawsakshina. Chay llaktapi kawsak runakunaka tukuy imata munarishpankuna mana riksiyapa achka suma imakunata rantishpa kawsashkankunarayku tukuy llaktakunamanta wirakuchakunaka yapa kullkiyu tukurkakuna nishpa.

⁴Chaymanta uyarkani silumanta rimahushkata: Kankuna kasuwak runaynikunaka chay llaktamanta llukshiychi mana chay llaktapi kawsak runa masikichishina millaypata ruranykichipa. Mana munanichu paykunawa pakta kastigay tukunaykichipa. ⁵Ucha rurashkankunata yapa mirachirkakuna. Yaya Dioska tukuy chay millaypata rurashkankunataka manami kunkarishkachu nishpa. ⁶Chaymanta chay kastigak angelkunata rimarka: Chay runakunataka rantipaychi imashnami runa masinkunata rurarkakuna. Chasna rantipahushpaykichi ishkay kuti ruraychi. Runakunata millaypata rurachishkankunamanta ishkay kuti parisichiychi. ⁷Paykunataka sinchi

nanaywa llakiywa parisichiychi. Achka imayu kashkankuna tuputa, paykuna kikin atunyashkankuna tuputa rantipaychi. Paykunaka shunkunkunapika yuyarinahun: Shuk atun apushina suma kawsananpi tukuy parti kamachishpa kawsanchi. Manami kanchichu shuk mashintushina pukri llakiyapa. Nima ima uras llakiyta parisishunchichu nishpa. ⁸Chasna yuyarishkankunaraykumi kunkaymanta shuk punchallapi kastigarinkakuna unkuywa, yarkaywa, llakiywa. Chaymanta ninawa rupachiy tukunkakuna. Chasnami tukuyapa apun Yaya Dioska atun yachayyu kashkanrayku paykunata kastiganka.

⁹Chay tukuy allpapi kamachik atun apukunaka paykunawa pakta yanka dioskunata kushichishpa achka suma imakunayu kawsashpankuna chay llaktapa kushninta rikushpankuna llakiywa kaparishpa wakankakuna. ¹⁰Paykunapas chasna parisinankunata manchashpankuna karumantalla rikushpankuna rimankakuna: ¡Alaw, alaw, sinchi kamachik Babilonia atun llakta! Kunkaymanta ña kastigarinayki uraka paktashka nishpa.

¹¹Tukuy partimanta wirakuchakunapas llakiywa kaparishpa wakankakuna: ¡Alaw, manana tiyannachu apamushkanchita rantik runakunaka! nishpa. ¹²Paykunaka orota, kullki runakuna fierrokunata, tukuy maku yapa chaniyu chuya rumikunata, yapa chaniyu yura chuya wallkakunatapas apamushkakuna. Chaymanta suma llapchastu yura llachapa lino tarpumanta awarishkata, yapa chaniyu chuya llachapa sedata, puka ancash apukunapa churarinan llachapakunatapas apamushkakuna. Chaymanta suma mishkinlla asnak kaspikunata, suma chaniyu elefantekunapa kirunkunamanta rurarishka imakunata, suma sedroshina valik

kaspikunamanta, bronsemanta, fierromanta, marmol suma muru rumikunamanta rurarishka imakunatapas apamushkakuna. ¹³Chaymanta kanelata, shuk mishkinlla asnak kakunakunata, yanka diosninkunarayku rupachina wikikunata, mirra kaspimanta mishkinlla asnak wikita, perfumitapas apamushkakuna. Chaymanta vinuta, mikonankuna aseiteta, suma harinata, trigutapas apamushkakuna. Chaymanta wakrakunata, obehakunata, kaballukunata, kaballukunapa aysanankuna karrokunatapas apamushkakuna. Chaymanta runakunatapas apamushkakuna rantichinankunapa. ¹⁴Chaypina chay llaktata rimankakuna: Mananami mikunkichinachu chay mishki muyukunata, maykankunatami yapa munaripayarkankichi. Tukuy suma imakunata charishkaykichika, chaywa atunyashpa rikuchishkaykichikunaka tukurirkakunana. Nima ima uras tarinkichinachu nishpa.

¹⁵⁻¹⁶Tukuy chaykunata rantichik runakunaka chay llaktamanta kullkiyashpankuna paykunapas chasna kastigarinankunata manchashpankuna karumantalla rikunkakuna. Chaypina llakiywa sinchita kaparishpa wakankakuna kasna: ¡Alaw, alaw, atun llakta! Kanmi shuk warmi suma yura linomanta churarishkashina karkanki. Shuk apushina puka ankashta churarishkashina karkanki. Orot, yapa chaniyu yura chuya wallkakunata, suma chuya rumikunatapas churarishkashina karkanki. ¹⁷Imashnataya kunkaymanta tukuy suma imaykichikunanti tukurishkanki nishpa.

Tukuy atun yaku marpi lanchakunata purichikkuna, chaypi tarawakkuna, chaypi rihukkunapas mancharishpankuna karullapimi kiparinkakuna. ¹⁸Chay

rupahushka llaktapa kushninta rikushpankuna kaparinkakuna: Kunanka manana tiyannachu chasna suma atun llaktaka nishpa. ¹⁹Sinchita llakirishkan-kunarayku pulbuta apishpankuna umankunapi churankakuna. Chasna rurashpa sinchita kaparishpa wakankakuna kasna: ¡Alaw, alaw, atun llakta! Tukuy ñukanchi atun yaku marpi purik lanchayukunaka kanmanta kullkiyar-kanchi yapa imakunayu kashkayki-rayku. Kunanka kunkaymantami tukurishkanki nishpa.

²⁰Kankunaka tukuy silupi kawsakkuna kushikuychi chay llakta tukurishkan-rayku. Kankuna tukuy Yaya Diospa runankuna, paypa shiminta yachachik-kuna, paypa yachayninwa pasananta rimakkunapas kushikuychi Yaya Dios chay llaktata kankunata parisichishkan-manta kastigashpa rantipashkanrayku nishpa.

²¹Chaypina shuk yapa ursayu angelta atun rumita alsahushkanta rikurkani. Chay rumika kashka yapa atun llasha triguta kutana rumishina. Chayta alsashpan atun yaku marpi wichushpan rimarka: Chasnami wichuy tukunki, Babilonia atun llakta. Nima ima uras kuti rikurinkinachu. ²²Nima ima uras kutikashka kanpi takishpa *arpakunata waktankakunachu, nima flautata, nima trompetata pukunkakunachu, nima imata takishpa uyachinkakunachu. Nima ima uras kutikashka kanpi tarawak runakunaka tiyankachu, nima kawsanaykichipa mikunaykichi triguta kutana uyarinkachu. ²³Nima ima uras kutikashka kanpi lamparinka sintinkachu, nima runakuna kasarashushpan-kuna kushikuhushkankunaka uyarinkachu. Wirakuchaykikunaka kullkinkunawa tukuy allpapi apukunata kamachirkakuna. Suma ali rikurinayu kashkaykiwa tukuy llaktakunamanta

runakunata llullachishkanki kanshina millaypata rurashpa kawsanankunapa. ²⁴Kanpi Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata wañuchishpankuna yawarninkuna shuturirka, chaymanta shuk runankunatapas wañuchishpan-kuna yawarninkuna shuturirka. Uchayumi kanki tukuy allpapi runakunata wañuchishkankunamanta nishpa.

Silupi Yaya Diosta takishpa kushichishkankunamanta rima

19 ¹Chaymanta uyarkani mana yupaypa achka sinchita rimahukunata silupi kasna:

Tukuy Yaya Diosta kushichiychi.

Yayanchi Diosllami runakunata

kishpichik kan. Payllami suma atun yachayyu, tukuyta kama-chik kan.

² Millaypata rurakkunata kastigan, alita rurakkunata kishpichin.

Chasna alita rurak kashpanmi chay puta warmishina kahuk llaktata kastigarka, tukuy allpapi kawsak runakunata mana ali kawsananta yachachishkanrayku.

Payta kastigashpan Yaya Dios payta kasuk runakunata wañuchishkanmanta rantiparka nishpa.

³Chaymanta kuti rimarkakuna:

Tukuy Yaya Diosta kushichiychi chay millaypa llaktaka wiñayparayku rupahushpan kushnihushkanrayku nishpa.

⁴Chaypina chay ishku chunka chusku rukukunaka, chay chusku kawsakkunapas kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa puntanpi kunkurishpankuna payta atunyachishpa kushichirkakuna. Chay achkakunapa rimashkankunata uyashpankuna aynirkakuna:

Alitami rimashkankichi.

Tukuy Yaya Diosta kushichinachu chun nishpa.

⁵Chaymanta Yaya Diospa tiyarinan kuskamanta shuk rimahushkata uyarkani:

Tukuy kankuna Yaya Diosninchita yuyashpa kasukkuna payta kushichiychi.

Tukuy kankuna yachakkuna mana yachakkunapas payta kushichiychi nishpa.

**Jesukristu payta
kirikkunawa tantarishpan
fiesta tiyananmanta riman**

⁶Chaymanta kuti uyarkani chay achka rimahushkakunata. Shuk atun yaku urkumanta urmahukshina, chaymantapas sinchi rayushina uyarirka kasna:

Tukuy Yaya Diosta kushichiychi.

Tukuypa apunmi, tukuyta atipak Yaya Diosninchika ña kamachinata kallarithka.

⁷ Akuychi kushikushunchi.

Shunkunchimanta pacha atunta kushikushunchi.

Payta yuyashpa kushichishunchi. Kunanka Obeha Maltapa kasaranan punchaka ñami paktarishka.

Payta kirik runakuna shuk kwintachishka warmishina ñami alicharishka kahunkuna paywa wiñaypa kawsanankunapa.

⁸ Suma yura chuyahlla linomantashina Yaya Diospa kushkanta churarishkami kahunkuna nishpa.

Chay suma lino ninayan Yaya Diospa runankunapa alita rurashpa kawsashkankuna.

⁹Chasna chay achka rimahushkankunata uyashkayniwasha chay rimawashkaka kuti rimawarka: Kay rimahushkaynita killkay. Kushillami kankakuna chay Obeha Maltapa kasaranan fiestama kayashkankunaka nishpa. Chaymanta

rimawashpalla katirka: Kay rimashkaynika Yaya Diospa rimashkanmi. Tukuy paypa rimashkanka shutipallami nishpa.

¹⁰Chasna rimawashkanta uyashpayni paypa puntanpi kunkurirkani payta atunyachishpa kushichinaynipa. Chaypina payka rimawarka: Ama chasna rurawaychu. Ñukapas kanshina Yaya Diosta kasuk, chaymantapas kanshina Jesukristupa yachachishkanta alita katik runakunashinallatatami kasuk kani. Payllata kushichiy. Chay Jesukristupa yachachishkanka tukuy Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata yuyachikmi kan nishpa.

**Chay yura kaballupi tiyahuk
winsishkanmanta riman**

¹¹Chaymanta silu paskarishkata rikurkani. Chaypi shuk yura kaballuka rikurirka. Paypa awanpi kahukka Tukuy Uras Alita Paktachik shutiyu, chaymantapas Tukuy Paypa Rimashkanka Shutipami kan nishpa shutiyu. Alillata rurak kashpan millaypata rurakkunata kastiganka, alita rurakkunata kishpichinka, chaymantapas kuntrankunawa makanakun. ¹²Paypa ñawinkunaka shuk nina sintihukshinami rikurirka. Umanpika churarishka karka winsik apu kananta rikuchik achka tawasampakunatashina. Chaymantapas shuk shutinka mana asirtaypawa killkarishka karka, payllami asirtarka. ¹³Paypa churarishkanka llampu yawarwa armachirishkami karka. Paypa shutinka karka Yaya Diospa Yuyayninta Riksichik. ¹⁴Paypa washalla tukuy silupi kawsak paypa pakta kuntrankunata winsikkuna yura kaballukunapi tiyarishpa katihurkakuna. Tukuy paykunaka suma yura linomanta churarishkami karkakuna. ¹⁵Paypa shiminmantaka llukshirka ishkay wiluyu sablishina tukuy llaktakunamanta payta

mana kasuk runakunata chaywa winsinanpa. Chaymanta chay runakunata fierromanta rurarithka barawa sinchita kamachinka. Uvakunata sarushpa yakunta surkuhukshinami paykunataka kastiganka. Chasna kastigashpan tukuyta atipak Yaya Diospa piñayninta riksichinka. ¹⁶Paypa awaniru churarishkanpika chankanpipas shutinka killkarishkami karka kasna: Tukuy Atun Apukunamanta Atun Apumi, Tukuy Kamachikkunamanta Atun Kamachikmi nishpa.

¹⁷Chaymanta rikurkani intipi shayarihuk *angelta. Payka chawpi silupi pawak anakunataka sinchita kaparishpan rimarka: ¡Uraykuychi, tantariychi Yaya Diospa achka kastigashkan runakunapa aychanta mikunaykichipa! ¹⁸Mikuk riychi atun apukunapa aychanta, suntalukunapa apunkunapa aychanta, sinchi mana manchak runakunapa aychanta, chaymantapas kaballukunapa aychanta, paykunata purichik runakunapa aychanta, tukuy shuk runakunapapas, patronyu mana patronyu, yachayyu mana yachayyu runakunapa aychanta. Tukuy Yaya Diospa kuntrankunapa aychankunata mikuk riychi.

¹⁹Chaymanta rikurkani chay manchaypa animalta tukuy atun apukunawa suntalunkunawa tantarishka kahukkunata. Chasna tantarishka kahurkakuna chay yura kaballupi tiahukwa tukuy payta katikkunawapas makanakunankunapa. ²⁰Chaypi chay manchaypa animalta runakunata llullachik yanapakninwa pakta apirkakuna. Chay yanapakninka atun yachaywa nima ima uras rikushkankunata rurashkanwa runakunata llullachipayarka. Chasna runakunata llullachishpan killkarishka karkakuna chay animalpa shutinwa, chaymantapas

payshina rikunayu rurarithkata kushichirkakuna. Chasna chay manchaypa animalta yanapakninwa pakta apishpankuna kawsakunata chay *asufriwa sintihuk mana wañuk ninama wichurkakuna. ²¹Chaymanta tukuy atun apukuna suntalunkunawa pakta chay yura kaballupi tiahukpa shiminmanta llukshihuk sablishinawa wañuchiy tukurkakuna. Chasna wañushpankuna tukuy allpapi kawsak anakunaka saksaktami mikurkakuna.

**Jesukristuta kirikkuna paywa pakta
shuk waranka watata
kamachinankunamanta riman**

20 ¹Chaymanta rikurkani shuk *angelta silumanta uraykumuhukta. Makinpi apamurka chay supaykunata tapana manchaypa uchku punkupa llawinta, chaymantapas shuk atun kadenata. ²Chaypina chay manchaypa purawata apirka. Chay purawaka chay puntiru Yaya Diospa rurashkan runakunata Llullachik Machakuyami. Shuk shutinka Washanchakmi, chaymanta Yaya Diospa Kuntran Supaykunapa Apunmi. Chay angelka payta apishpan kadenawa watarka shuk waranka watarayku. ³Chasna payta watashpan chay manchaypa uchkuma wichurka. Chaymanta chay uchkupa punkunta llawinwa taparka. Sumakta sinchiyak wikiwapas ratachishpan taparka. Chasna chay purawata alita taparka tukuy llaktakunamanta runakunata chay shuk waranka wata tukurinankama manana llullachinanpa. Chaymantami shuk raturayku llukshinan tiyan.

⁴Chaymanta rikurkanina apukunapa tiyarinankunata. Chaypi tiyarihurkakuna, maykankunatami Yaya Dioska yachayninta kushka runa masinkunata kawsashkankunamanta tapunankunapa.

Chaymantapas rikurkani Jesusta katishkankunarayku wañuchiy tukushkakunapa almankunata. Paykunaka mana sakishpa Jesukristupa yachachishkanta Yaya Diospa shimintapas yachachipayarkakuna. Chay manchaypa animalta, payshina rikunayu rurarishkatapas manami mañapayarkakunachu. Chaymantapas mana munarkakunachu chay animalpa shutinwa killkarinata. Chayrayku mana urintinkunapi, nima makinkunapi killkarishkachu kapayarkakuna. Chaypina paykunaka kawsarimushpankuna Jesukristuwa pakta shuk waranka watata kamachirkakuna. ⁵Chay runakunami wañushkakunamanta puntiru kawsarishkakuna kanahun. Chay shuk wañushkakunaka manara kawsarimushkakunarachu. Jesukristu chay waranka watata kamachishkanwasha paykunapas kawsarimunkakuna. ⁶Kushilla kankakuna tukuy wañushkakunamanta puntiru kawsarimushkakunaka. Paykunami Yaya Diospa wawankuna kanahun. Manami kuti wañunkakunana-chu. Yaya Diospa Jesukristupapas runankunami kanahun runakunarayku mañanankunapa, chaymanta Yaya Diosta riksichinankunapa. Jesukristuwa pakta chay waranka watata kamachinkakuna.

**Supaykunapa apun wichuy
tukushkanmanta riman**

⁷Chay waranka watawasha Yaya Dios supaykunapa apunta chay manchaypa uchikumanta llukshichinka. ⁸Chay uchikumanta llukshishpan tukuy allpapi llaktakunamanta runakunata llullachishpan tantachinka. Yaya Diosta chiknik llaktakuna kashpankuna yanka shutiya-chirishka kanahun Gog Magogpas.^a

Chay llaktakunapa suntalunkunaka yapa achka kankakuna, mana yupaypa, imashnami tiyu. Paykunaka tantarinkakunami Yaya Diospa llaktanpi kawsak runankunawa wañunakunankunapa. ⁹Chay allpapi tapakta kashpankuna Yaya Diospa runankunapa llaktanma sikarkakuna. Chaypina paykunaka chay arkanapa shamushka Yaya Diospa runankunapa tampunkunawa pakta yuyashkan Jerusalén llaktanta muyukta arkarkakuna. Chaypina nina silumanta urmashpan chay kuntrankunata llampu rupachirka. ¹⁰Chaypi runakunata llullachishpa tantachik supaykunapa apunka wichuy tukurka chay *asufriwa sintihuk nina mana wañukpi, maypimi chay manchaypa animal payta yanapakwa pakta wichuy tukurkakuna. Chaypimi puncha tutanti wiñayparayku parisinkakuna.

**Yaya Dios tukuy runakunata
wañushkankunamanta
kawsarishkankunawasha
alitachu rurashkanki nishpa
tapunanmanta riman**

¹¹Chaymanta rikurkani shuk atun yura kamachina tiyarinata, chaypi tiyahuktapas. Chasna Yaya Dios rikurishpan siluka allpapas paypa rikushkanpi mana ali kashpankuna chinkarirkakuna. Manana nima maypi rikurirkakunana-chu. ¹²Chaymantapas rikurkani tukuy wañushkakuna kawsarishkakunata, yachayyukuna mana yachayyukunapas chay tiyarinan puntanpi shayahukkunata. Chaypina Yaya Dioska killkarishkakunata paskachirka. Chay shuk killkarishkatapas paskachirka, maypimi runankunapa shutinkunaka killkarishka kanahun wiñaypa paywa kawsanankunapa.

Chaypina tukuy chay kawsarishkaku-
naka alitachu manachu rurashpa
kawsashkankunamanta tapuy tukurka-
kuna. Yaya Dios paykunapa rurashkan-
kunata killkakunapi rikushpan mana ali
rurashkankunamanta kastigarka. ¹³Chay
wañushkakunaka atun yaku marmanta,
chay wañushkakunata wakaychanaman-
tapas tukuy wañushkankunamanta
kawsarishpa shamushka karkakuna.
Tukuy paykunami mana ali rurashkan-
kunamanta kastigay tukurkakuna.
¹⁴Chaymanta chay kawsayta kichuk
chay wañushkakunata wakaychakwa
paktami chay mana wañuk ninapi
wichuy tukurkakuna. Chay ninami kan
kawsarishkakuna kuti wañushpankuna
wiñaypa parisinankuna. ¹⁵Chaymanta-
pas tukuy maykankunami mana
killkarishkachu kanahun chay Yaya
Diospa runankunapa shutinkuna
killkarishkapi, paykunami chay ninapi
wichuy tukurkakuna.

**Yaya Dioska tukuyta
mushuyachishkanmanta riman**

21 ¹Chaymanta rikurkani shuk
mushu siluta, shuk mushu
allpata. Chay puntiru silu, allpa, atun
yaku marpas manana tiyarkakunanachu.
²Chaypina Yaya Diospa llaktan Mushu
Jerusalén paypa kuchunmanta urayku-
muhukta rikurkani. Chayka suma
alicharishka karka, imashnami shuk
kwintachishka warmika kusayanampa
churarin. ³Chaymanta uyarkani sinchita
kapparishpa rimahushkata Yaya Diospa
kamachinan tiyarinamanta kasna:
Chayka Yaya Diospa kawsananmi
runakuna chawpipi. Kunanmanta pacha
paykunawami kawsanka. Paykunaka
paypa runankunami kankakuna. Yaya
Diosllami paykunapa Yaya Diosninkuna
kashpan wiñaypa paykunawa kawsanka.
⁴Chaymantapas paykunapa ñawinku-

napa yakunta chakichinka. Manana
tiyankanachu wañuy, nima llakina,
nima wakana, nima nanay. Tukuy
ñawpa tiyashkakunaka tukurishka
kankakuna nishpa.

⁵Chaypina chay kamachinan tiyarinanpi
tiyahukka rimarka: Ñukami tukuyta
mushuyachini nishpa. Chaypi ñukatana
rimawarka: Rimashkaynika shutipami kan.
Tukuyta paktachinaynita rikunkichimi.
Chayrayku rimashkaynita killkay nishpa.

⁶Chaymanta rimawarka: Ñami tukuy
rimashkaynita paktachishkani. Imashnami
abesdarioka A-letrawa kallarin Z-letrawa
tukurin, chasnashinami ñuka tukuyta
kallarichik tukuyta tukuchik kani. Rimash-
payni tukuy kallarin, chaykamalla
nishpayni tukuy tukurin. Maykankunami
yakunayak runakunashina kanahun,
paykunataka wiñaypa kawsayta kuk
yakutashina yanka kushpami upyachisha.
⁷Parisihushpaykichipas kasuwashpalla
kawsashpaykichika kankunata kunaynita
rimashkaynitaka amuyankichimi.
Ñukallami kasha Yaya Diosnikichi.
Kankunaka kankichimi wawaynikuna.
⁸Maykan runakunami parisinankunata
manchashpankuna sakiwanahun, maykan-
kunami mana ñukapi sinchikunahunchu,
maykankunami millaypata ruranahun,
runata wañuchinahun, chaymantapas
maykankunami musayanakushpa kawsana-
hun, supaykunata kayachikkunapas,
maykankunami yanka dioskunata kushichi-
nahun, chaymantapas tukuy maykanku-
nami llullanahun wichuy tukunkakuna
chay *asufriwa sintihuk mana wañuk
ninama, maykantami rimanchi kawsarish-
kakuna kuti wañushpankuna wiñaypa
parisinankuna.

**Yaya Diospa llaktan Mushu
Jerusalemanta riman**

⁹Chasna Yaya Dios rimashkanwasha
shuk *angel shamurka. Payka chay

kanchis angelkunamanta karka, maykankunami matinkunata talishpankuna chay kanchis tukurina kastigukunata paktachirkakuna. Chaypina rimawarka: Shamuy kanta rikuchinaynipa chay kwintachishkan warmita, chay Obeha Maltapa warminta nishpa. ¹⁰Chaypina Yaya Diospa Espiritun sumakta tukuyupi yuyachiwashpan chay angelka apawarka shuk atun urku awama. Chaypimi rikuchiwarka Yaya Diospa Jerusalén suma llaktanta, paypa kuchunmanta uraykumuhukta. ¹¹Chay llaktaka karkami Yaya Diosshina mana rikuyupa punchayachik, shuk yapa suma chuya rumi sintihukshina, shuk jasje rumishina yapa suma chuya pasakta rikurik. ¹²Chay llaktaka atun awa muyukta kincharishka karka. Chay kinchaka chunka ishkay punkuyu karka. Karan punkupika shuk angelmi kuyrarka. Chay punkukunapika chay Israelpa^b wawankunamanta chunka ishkay miraykunapa chunka ishkay shutinkunami killkarishka karkakuna. ¹³Kimsa punkukunaka inti llukshinamanta karkakuna, kimsa punkukuna anak partimanta karkakuna, kimsa punkukuna uray partimanta karkakuna, kimsa punkukunaka inti yaykunamanta karkakuna. ¹⁴Chay llaktapa rumiwa kincharishkanpa sapinka chunka ishkay atun rumikunayu karka. Chay rumikunaka tukuy awankunapi kahuk rumikunata sinchikuchikmi karkakuna. Chay atun rumikunapika chay Obeha Maltapa chunka ishkay *apostolkunapa shutinkuna killkarishka karkakuna. ¹⁵Chay ñukawa kwintak angelka shuk oromanta tupuna kaspita charihurka chaywa chay llaktata, punkunkunata, kincharishkantapas tupunanpa. ¹⁶Chay llaktapa sunininka anchuyinpas

chasnalla parihi karkakuna. Chasna chay llaktata tupunan kaspin tupushpan chunka ishkay waranka *estudios tupu karka. Chay llaktapa sunininka anchuyininka awayninka chasnalla parihi karkakuna. ¹⁷Chaymantapas chay llaktapa kincharishka awayninta tupurka. Runakunapa tupunanpi tupushpan shuk pachak chusku chunka chusku kuti chawpi makinchi karka.

¹⁸Chay llaktapa kincharishkanka suma chuya jasje rumimanta rurarishka karka. Kikin llaktaka oromantalla rurarishka karka, espehushina chuya, pasakta rikurik. ¹⁹Chay kincharishkanpa sapin chikan suma chuya rumikuna karkakuna. Chay sapinpa puntiru atun rumika jasje rumi karka. Ishkaynin atun rumika safiro rumi karka. Kimsaynin atun rumika ágata rumi karka. Chuskuynin atun rumika esmeralda rumi karka. ²⁰Pichkaynin atun rumika ónise rumi karka. Soktaynin atun rumika kornalina rumi karka. Kanchisnin atun rumika krisólito rumi karka. Pusaknin atun rumika berilo rumi karka. Iskuynin atun rumika topasio rumi karka. Chunkaynin atun rumika krisopraso rumi karka. Chunka shuknin atun rumika jasinto rumi karka. Chunka ishkaynin atun rumika amatista rumi karka. ²¹Chay kincharishkapa chunka ishkay punkunkunaka yapa chaniyu atun yura chuya wallkakuna karkakuna. Karan punkunkunaka shuk wallkallawa rurarishka karkakuna. Chay llaktapa chawpinpi kahuk anchu ñampika oromantalla espehushina chuya pasakta rikurik karka.

²²Chay llaktapi manami rikurkanichu Yaya Diosta mañana wasintaka. Chay llaktapi kawsak runakunaka maypipas tukuyupa apun tukuyta atipak Yaya

b Rikuy Génesis killkapi 32.27-28

Diosta chay Obeha Maltapas kushichinkakuna, tukuy parti paykunawa kahushkankunarayku. ²³Chay llaktapika manami munanahun-chu intita, nima killata punchayachinankunapa. Yaya Dios kikin mana rikuykata punchayachik kashpanmi chay llaktata punchayachirka. Chaymanta chay Obeha Maltapas chay llaktata punchayachik kan. ²⁴Tukuy allpakunamanta runakuna chay llaktapa punchayachishkanpi kawsankakuna. Tukuy allpakunamanta atun apukunaka tukuy yapa suma tiyapushkankunata chay llaktama churak rinkakuna. ²⁵Chay llaktapi mana tuta tiyashpan punkunkunata nima ima uras tapankakunachu, tukuy uras paskarishkalla kankakuna. ²⁶Tukuy llaktakunamanta chay llaktama rishpankuna tukuy yapa suma tiyapushkankunata churak rinkakuna. Chaymantapas tukuyta churak rinkakuna, maykan tiyapushkankunamantami runakuna paykunata kushichirkakuna. ²⁷Chay llaktapika nima ima uras yaykunkakunachu uchankunamanta mana picharishka runakunaka, nima millaykata rurak runakuna, nima llullachikkunapas. Chaypika yaykunkunami maykan runakunallapami shutinkuna killkarishka kanahun chay Obeha Maltapa killkanpi wiñaypa Yaya Dioswa kawsanankunapa.

22 ¹Chaymanta chay angelka rikuchiwarka shuk suma chuya yaku shutuhukta. Chayka wiñaypa kawsayta kuk yakumi karka. Suma chuya pasakta rikurik karka. Chay yakuka Yaya Diospa tiyarinamanta chay Obeha Maltapa tiyarinamantapas llukshirka. ²Chay llakta ali anchu ñampi chawpita shuturka. Chay yaku mayankunapika wiñaypa kawsayta kuk muyuyak kaspikuna tiyarka. Chay kaspikunaka muyuyanahun karan wata

chunika ishka kuti, shuk kuti karan killa. Paypa pankankunaka tukuy llaktakunamanta runakunata ampik karkakuna. ³Chay llaktapika manana tiyankanachu Yaya Diospa kastiganan runakunaka. Yaya Dios chay Obeha Maltawa pakta chay llaktapi tiyarishpankuna kamachinkakuna. Tukuy runankunami paykunallata kushichishpa kawsashunchi. ⁴Chaypika ñawipurami Yaya Dioswa rikunakushunchi. Paypa shutinwami urintinchi-kunapika killkarishka kashunchi. ⁵Chaypika manana tiyankachu tuta. Manami munashunchinachu lamparinkunata, nima intita. Yaya Dios ñukanchipa amunchi kashpan ñukanchirayku punchayachinka. Chaypinami paypa pakta tukuy uras wiñaykata kamachishunchi.

Jesukristupa shamunan ña kuchupi kananmanta riman

⁶Chaymanta Jesukristuka rimawarka: Tukuy kay rimashkaynika shutipami kan, tukuy chaykunaka paktarinkakunami. Tukuyapa apun Yaya Dios, maykanmi paypa yachayninwa yachachikkunata yuyachin, paypa *angelta kacharka kankuna paypa runankunata utkalla pasananta rikuchinanpa. ⁷Alita yuyariychi, ñukaka utkallami kuti shamusha. Kushilla kankakuna maykankunami kay pasanamanta killkarishka shimita kasunahun nishpa.

⁸Chaypina ñuka Juan chaykunata rikushpayni uyashpayni rikuchiwak angelpa puntanpi kunkurirkani payta kushichinayni. ⁹Chasna paypa puntanpi kunkurishpayni rimawarka: Ama chasna rurawaychu. Ñukapas kashina Yaya Diosta kasuk kani. Chaymanta Yaya Diospa yachayninwa yachachik masikikunashinallatami,

tukuy kay killkarishkata kasuk runakunashinallatatami Yaya Diosta kasuk kani. Yaya Diosninchillata kushichiy nishpa.

¹⁰Chaymanta Jesukristuka rimawarka: Ama pakalla wakaychaychu kay killkapi pasanamanta killkarishkata, ña paktarinan punchakuna paktarihushkan-kunarayku. ¹¹Millaypata rurak runakunaka millaypallata rurashpa katinahuchun. Millaypa yuyayyu runakunaka millaypa munanankunallata katinahuchun. Alita rurashpa kawsak runakunaka alillata rurashpa katinahuchun. Uchankunamanta picharishka ucha illa runakunaka Yaya Diosta yuyashpa kasushpalla katinahuchun. ¹²Alita yuyariychi, ñukaka utkallami shamusha. Shamushpayni karan runata rurashkan tuputa kusha. ¹³Imashnami abesedarioka A-letrawa kallarin Z-letrawa tukurin, chasnashinami ñuka tukuyta kallariychi tukuyta tukuchik kani. Rimashpayni tukuy kallarin. Chaykamalla nishpayni tukuy tukurin. Manarapas nima ima tiyashpanra ña tiyarkani. Tukuy imakuna tukurishpanpas ñukaka kawsashallami. Ñukamantami tukuy kallariyka, chaymantapas chasnallatatami ñuka munashpaynilla tukurinka. ¹⁴Kushilla kankakuna maykankunami llachapanta taksarishka runakunashina uchankunamanta picharishka kanahun. Paykunallami chay llaktapa punkunkunata yaykunkakuna, chaymantapas chay wiñaypa kawsayta kuk kaspipa muyunta mikunkakuna. ¹⁵Tukuy allkushina kawsak runakunaka, supaykunata kayachikkuna, musayakuna, runata wañuchik runakuna, yanka dioskunata kushichikkuna, chaymanta tukuy llullaysiki runakunapas Yaya Diospa kawsanan kanchallapi

kiparinkakuna, manami yaykunkakunachu.

¹⁶Ñuka Jesusmi ñukapa angelta kacharkani tukuy parti tantarihuk kasuwak runaynikunata tukuy kaykunata rimananpa. Ñukami kani atun apu David wañupa miraymanta. Chaymantapas chay istrilla ruyunchi pakarihushkapi rikurikshina kani nishpa. ¹⁷Yaya Diospa Espiritun ñukanchi chay Obeya Maltapa runankunawa pakta rimanchi shamuy Amunchi Jesús nishpa. Kankunapas chasna kayashkanchita uyashpaykichi payta munashpa kayaychi shamuy nishpa. Tukuy kankuna, maykankunami yakunayak runakunashina kankichi, shamuychi chay wiñaypa kawsayta kuk yakuta yanka apishpa upyanaykichipa. ¹⁸Tukuy kankunata kay killkapi pasanamanta killkashkaynita uyak runakunata rimani: Kay rimashkaynita chikanyachishpa mirachishpaykichika Yaya Dioska kankunata kay killkapi killkashkayni manchaypa parisinakunawa kastiganka. ¹⁹Chaymantapas kay killkapi pasanamanta killkashkaynita chikanyachishpa pishichishpaykichika Yaya Dioska kankunata arkanka kay killkapi killkashkayni wiñaypa kawsayta kuk kaspipa muyunta mana mikunaykichipa, nima kay killkapi killkashkayni paypa suma kawsananpi kawsanaykichipa.

²⁰Tukuy chaykunamanta shutipami nishpa rimak Jesukristuka nin: Utkallami shamusha nishpa.

Chasna kachun. Shamuy Amuyini Jesús.

²¹Pay tukuy kankunata llakichishpan alita rikuchun.

Chayllatami ñuka Juan killkashkani.